

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016321032

Дата перевірки:
04.06.2024 23:07:18 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
04.06.2024 23:34:23 EEST

ID користувача:
100011298

Назва документа: **Диплом Литвиненко**

Кількість сторінок: 89 Кількість слів: 16984 Кількість символів: 135445 Розмір файлу: 3.91 MB ID файлу: 1016119410

11.8% Схожість

Найбільша схожість: 1.4% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1016119408)

10.3% Джерела з Інтернету 492 Сторінка 91

4.28% Джерела з Бібліотеки 57 Сторінка 100

0.25% Цитат

Цитати 2 Сторінка 101

Посилання 1 Сторінка 101

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 13

Міністерство освіти і науки України
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА

Кафедра правознавства та фінансів
Фінанси, банківська справа та страхування
(назва освітньої програми)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ ЩОДО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА
ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Студента:

Литвиненка Сергія Сергійовича

Науковий керівник:

Кононенко Жанна Андріївна, к.е.н., доцент,

Рецензент:

Непокупна Тетяна Андріївна, к.е.н., доц.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Руслан БАСЕНКО

(підпис) _____ (ініціали та
прізвище)

222222222222

«__» _____ 20__ року

Полтава 2024

33333333333

АНОТАЦІЯ

**магістерської роботи здобувача вищої освіти
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Литвиненка Сергія Сергійовича
на тему «Формування системи заходів щодо забезпечення фінансової
стійкості та платоспроможності підприємства»**

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 57 найменувань, містить 17 таблиць, 18 рисунків, 15 додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 87 сторінках друкованого тексту.

Предмет дослідження – визначення платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод».

Об'єкт дослідження – сукупність теоретичних і методичних підходів, щодо визначення фінансової стійкості підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження сутності ліквідності та фінансової стійкості підприємства, дослідження факторів, що на них впливають, їх оцінка та розробка науково-обґрунтованих пропозицій щодо забезпечення та підвищення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне наукове дослідження теоретичних засад та практичних аспектів фінансової стійкості та платоспроможності підприємств агропромислового комплексу..

Досліджено економічну сутність і роль оборотних активів у фінансово-господарській діяльності окремих підприємств.

Визначено коло факторів, що впливають показники фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Досліджено показники, що використовуються для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Проведено фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства.

Розроблено стратегію управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства.

Обґрунтовано шляхи забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Ключові слова: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, баланс.

444444444444

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1 Фінансова стійкість і платоспроможність як основні показники фінансового стану підприємства	8
1.1. Поняття фінансової стійкості підприємства та фактори, які її забезпечують	8
1.2. Платоспроможність як складова фінансового стану підприємства	24
Розділ 2 Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості підприємств	30
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	30
2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	42
2.3. Аналітична оцінка фінансової стійкості підприємства	48
Розділ 3 Основні напрямки забезпечення фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення	60
3.1. Модельовання стратегії управління фінансовою стійкістю	60
3.2. Оптимізація структури капіталу	64
3.3. Напрями забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства	71
Висновки	76
Список використаних джерел	83
Додатки	88

55555555555

ВСТУП

Актуальність теми. Посилення значущості фінансового стану підприємств і прогнозування відбулося під час переходу країни до ринкових відносин. Гроші виконують функцію засобу обігу в умовах ринкових відносин, після чого перетворюються в капітал.

В даний час стабільне існування будь-якого суб'єкта господарювання забезпечує фінансову стійкість її діяльності.

Поняття «фінансова стійкість» суб'єкта господарювання багатогранне, воно більш ширше від понять «платоспроможність» і «кредитоспроможність», так як включає в себе оцінку різних сторін діяльності фірми. Фінансова стійкість формується в процесі всієї виробничої діяльності і є головним компонентом загальної стійкості підприємства. В умовах нестабільної економіки кожний суб'єкт господарювання постійно шукає шляхи підвищення ефективності своєї діяльності. Тому оцінка фінансової стійкості суб'єкта господарювання є однією з найважливіших засад діяльності підприємств, яка надає інформацію про фінансові можливості підприємства на перспективу. Вона є необхідною умовою життєдіяльності підприємства й забезпечує високий рівень конкурентоспроможності. Велике різноманіття підходів до сутності поняття «фінансова стійкість» зумовлює необхідність здійснити глибше дослідження даного поняття і сформулювати комплексне визначення.

Проблему оцінки ліквідності та фінансової стійкості підприємства досліджувало безліч вчених-економістів як вітчизняних, так і зарубіжних, зокрема це Савицька Г. В., Поддєрьогін А. М., Філімоненков О. С., Кривицька О. Р., Грабовецький Б. Є., Бланк І., Базілінська О. Я. разом з тим, розмаїття підходів до вирішення зазначеної проблеми пояснюється відсутністю однозначного трактування самого поняття «фінансова стійкість підприємства».

Характерними ознаками фінансової стабільності організацій і підприємств є ритмічне виконання планових завдань з обсягів діяльності при

66666666666

одночасному забезпеченні протягом тривалого часу фінансової стійкості, рентабельності, платоспроможності, ліквідності і ділової активності в цілому.

Платоспроможність характеризує здатність організацій і підприємств своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Фінансово стійке підприємство, яке працює рентабельно, має реальну можливість бути платоспроможним, оскільки забезпечує в процесі кругообігу виробничих фондів перевищення грошових надходжень над їх видатками, тобто сплачує борги і накопичує власний капітал. Таким чином, фінансова стабільність характеризується низкою самостійних і водночас тісно взаємопов'язаних економічних категорій, які доповнюють одна одну. У бізнесі вони використовуються як комплексно, так і окремо, їх використовують зовнішні і внутрішні інвестори, кредитори, ділові партнери. Тому, в умовах ринку важливо, щоб господарюючі суб'єкти систематично аналізували фінансовий стан, оперативно реагували на відхилення від критичної межі задовільної оцінки платоспроможності та фінансової стійкості, а саме вживали заходів для підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності.

Мета і завдання для дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження сутності ліквідності та фінансової стійкості підприємства, дослідження факторів, що на них впливають, їх оцінка та розробка науково-обґрунтованих пропозицій щодо забезпечення та підвищення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Виходячи із поставленої мети можна виділити такі основні завдання дослідження кваліфікаційної роботи:

- дослідити погляди науковців щодо сутності фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства;
- визначити коло факторів, що на них впливають;
- дослідити показники, що використовуються для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності;
- провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства;
- здійснити оцінку відносних показників фінансової стійкості;

7777777777

- визначити та зробити оцінку типу фінансової стійкості;
- провести оцінку ліквідності балансу та розрахунок показників платоспроможності;
- розробити стратегію управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства;
- запропонувати шляхи забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є сукупність теоретичних і методичних підходів, щодо визначення фінансової стійкості підприємств. Предметом дослідження є визначення платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району Полтавської області.

Методи дослідження. Основою дослідження є фундаментальні положення з економічної теорії, праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем оцінки та управління фінансової стійкості підприємств.

Для реалізації поставлених завдань дослідження використовувались такі методи: діалектичний метод пізнання та теоретичного узагальнення – для комплексного дослідження питань економічної сутності ліквідності та фінансової стійкості; групування та статистичних порівнянь – для оцінки динаміки показників ліквідності та фінансової стійкості; аналізу і синтезу – для узагальнення інформації щодо різних складових капіталу підприємства; абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення сутності та змісту управління фінансовою стійкістю та ліквідністю підприємства; графічний і табличний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно-логічний – для формування мети й завдань дослідження.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи полягає в наступному:

- досліджено, проаналізовано та узагальнено підходи до визначення сутності фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності;
- узагальнено систему відносних показників оцінки ліквідності та

88888888888

- фінансової стійкості;
- досліджено та виокремлено принципи стратегічного управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства;
 - виокремлено «дерево цілей» стратегічного управління фінансовою стійкістю ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району;
 - обґрунтовано доцільність використання комп'ютерних технологій при оцінці та управлінні фінансовою стійкістю підприємства;
 - запропонувати шляхи забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що по-перше, запропоновані рекомендації будуть враховані керівництвом ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод», що підтверджується відгуком підприємства, по-друге, досвід роботи даного господарства у сфері забезпечення фінансової стійкості може бути корисним для інших підприємств.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу» (м. Полтава, 2023р.) та VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (м. Полтава, 2024р.).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 57 найменувань, містить 17 таблиць, 18 рисунків, 15 додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 87 сторінках друкованого тексту.

99999999999

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ОСНОВНІ
ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА1.1. Поняття фінансової стійкості підприємства та фактори, які її
забезпечують

Фінансова стійкість суб'єкта господарювання визнається найголовнішою характеристикою фінансового стану і фінансової рівноваги будь-якої економічної системи. Вважається, що такий показник віддзеркалює результати функціонування економічного суб'єкта й є базовим орієнтиром у формуванні фінансової стратегії.

Проте, «визначення ефективності прийняття управлінських рішень пов'язане з певними труднощами, серед яких й відсутність чітких критеріїв та методів для визначення кількісних показників» [10].

В економічній літературі існують різні тлумачення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Так, О. С. Філімоненко визначає фінансову стійкість, як стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним. Але це визначення є досить вузьким, тому не повністю розкриває дане поняття. О. Р. Кривицька розглядає фінансову стабільність підприємства, як результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної самостійності та незалежності.

Б. Є. Грабовецький вважає, що «фінансова стійкість - це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування».

А. В. Сізова так визначає фінансову стійкість підприємства як

1010101010101010101010

здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику [64].

І. А. Бланк головну суть фінансової стійкості визначає як характеристику стабільності фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів, які використовуються.

Автор економічного словника А. Н. Азрилян визначає фінансову стійкість, як комплексне поняття, яке володіє зовнішніми формами прояву, формується в процесі господарської діяльності і знаходиться під впливом різних факторів.

М. Я. Коробов вважає, що фінансова стійкість – це стійкий фінансовий стан підприємства. Відповідно, для того, щоб виявити ступінь фінансової стійкості підприємства необхідно проаналізувати всі показники його фінансового стану.

Так, В. М. Івахненко зазначає, що фінансова стійкість відображає збалансованість засобів та джерел їх формування, доходів і витрат, грошових і товарних потоків, оцінюється на підставі співвідношення власного і залученого капіталу підприємства, темпів нагромадження власних засобів внаслідок господарської діяльності, співвідношення довгострокових і поточних зобов'язань, достатності забезпечення матеріальних оборотних засобів власними джерелами.

Ю. М. Тютюнник визначає фінансову стійкість як здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у змінному економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику [73].

Аналізуючи думку В. О. Подольської та О. В. Яріш щодо визначення

11111111111111111111111111111111

сутності поняття «фінансова стійкість», можемо зробити висновок, що в даному трактуванні не зовсім зрозумілим те, як саме підприємство має відповідати за своїми боргами та зобов'язаннями.

Розглянемо зміст поняття «фінансова стійкість» іншими авторами. Їх представлено на рис. 1.1 [42].

Рис. 1.1. Підходи щодо трактування поняття «фінансова стійкість» у науковій літературі

Можемо лише припустити, що під відповідальністю за боргами вони мали на увазі визначення меж позикових джерел фінансування, при яких суб'єкт господарювання може забезпечити їх повне та своєчасне повернення.

12121212121212121212121212121212

Друга група авторів, вважає, що фінансова стійкість підприємства забезпечується при відповідності попиту і пропозиції на ринку, а також незалежністю поведінки партнерів. На нашу думку, це не є визначальними ознаками фінансової стійкості, а лише екзогенні фактори її впливу.

Не зовсім коректним є визначення дифініції «фінансова стійкість» вченим Ю. С. Цал-Цалко. На нашу думку, в даному трактуванні цього поняття доцільно вживати не «стан активів (пасивів)», а забезпеченість активів підприємства джерелами їх формування, тобто пасивами. Досить чітко та лаконічно надано визначення поняття «фінансова стійкість» [79].

О. С. Філімоненковим, в якому спочатку узагальнено, що це стан підприємства, а далі йде роз'яснення який саме, і до чого він приводить. Не менш вдалим є визначення Г. В. Савицької, в якому фінансова стійкість розглядається вже не як стан підприємства, а здатність суб'єкта господарювання забезпечувати та зберігати рівновагу активів та пасивів. В даному визначенні чітко вказано, що фінансова стійкість підприємства гарантує його інвестиційну привабливість, яка в свою чергу має статус «гаранту» ефективного бізнесу.

К. В. Измайлова категорію «фінансова стійкість» характеризує як ступінь фінансової незалежності підприємства. На нашу думку, фінансову стійкість сучасного суб'єкта господарювання недостатньо розглядати лише з позиції аналізу його ліквідності та фінансової незалежності, оскільки дане поняття є комплексним та багатофакторним.

Твердження Л. А. Лахтіонової, на нашу думку, є непереконливим: по-перше, в ньому дається вузьке визначення системи; по-друге, незрозумілим є ставлення автора до показників платоспроможності і ліквідності та важливості їх для визначення фінансової стійкості [31].

На нашу думку, вичерпну відповідь дає Н. А. Мамонтова, яка стверджує, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне

13131313131313131313131313

управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва, оскільки дане визначення охоплює аналіз всіх сфер діяльності підприємства, що і включає в себе поняття «фінансова стійкість».

Отже, аналіз щодо трактування поняття «фінансова стійкість» дає змогу визначити, що дана **категорія розглядається у вузькому та широкому значеннях**. Так, у вузькому значенні фінансову стійкість розглядають як одну з складових оцінки фінансового стану підприємства, яка характеризує «такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним».

В широкому розумінні поняття «фінансова стійкість» включає, крім ефективного формування, розміщення та використання фінансових ресурсів, оптимальну структуру активів, а також передбачає задовільні параметри діяльності підприємства.

Отже, фінансову стійкість можна розглядати за наступними напрямками:

1) як стабільну роботу організації в поточному періоді: здатність підприємства здійснювати основні та інші види діяльності; здатність суб'єкта функціонувати і розвиватися; визначає стан рахунків підприємства;

2) як стабільну роботу підприємства в перспективі: ефективні вкладення в активи; фінансова можливість суб'єкта господарювання здійснювати інвестиційні програми і реалізовувати інноваційні проекти;

3) як здатність суб'єкта господарювання відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями: повне і своєчасне погашення своїх боргів і зобов'язань; відсутність простроченої заборгованості на підприємстві; гарантована платоспроможність;

4) як достатність джерел фінансування: забезпечення безперервності своєї діяльності; наявність власних оборотних коштів; постійна наявність в необхідних розмірах коштів; ступінь залежності від кредиторів;

5) як показник оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання:

1414141414141414141414141414

система абсолютних і відносних показників; співвідношення між власними і позиковими засобами; співвідношення необоротних активів і вкладеного капіталу; різницю між усіма грошовими коштами і всім позиковим капіталом; коефіцієнт структури балансу та ін.

Фінансова стійкість характеризується рядом ознак, що представлені на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства

Таким чином, виділено шість основних ознак поняття «фінансова стійкість», що дають можливість характеризувати його з різних сторін.

Слід погодитися з тим, що фінансова стійкість забезпечує стабільність діяльності суб'єкта господарювання. Адже, у довгостроковій перспективі стійкість підприємства обумовлюється його стабільним фінансовим станом, інвестиційним кліматом, виробничим потенціалом та процесом. Фінансова стійкість підприємства гарантує збереження його платоспроможності і кредитоспроможності. Цілком зрозуміло, що раціональна структура капіталу підприємства дозволить вчасно сплачувати за невідкладними борговими зобов'язаннями, при цьому діяльність підприємства може розширюватися за

15151515151515151515151515

рахунок позик та залученого капіталу.

Отже, фінансово стійке підприємство має переваги над іншими суб'єктами господарювання в отриманні кредитних ресурсів, залученні інвестиційних коштів, виборі постачальників сировини, персоналу тощо.

Для стабільного розвитку підприємству потрібно підтримувати належний рівень фінансової стійкості при будь-яких ринкових коливаннях, циклічності його діяльності, тобто в умовах ризику, що доводять у своїх роботах Г. В. Савицька, Н. А. Мамонтова, К. В. Измайлова та інші дослідники.

У наукових працях визначається, що стійкість суб'єкта господарювання має підтримуватися у рамках допустимого рівня ризику, **ТОБТО** ризику, який можна передбачити заздалегідь та мати змогу усунути його наслідки.

Наступною ознакою фінансової стійкості, яка перетинається з попередньою, виділено вміння підтримувати стабільність в умовах зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Дуже важливим є адаптація до негативної дії факторів у змінному середовищі, вміння вчасно їх прогнозувати, пристосовуватися до нових господарських реалій, особливо в умовах кризових явищ.

Фінансова стійкість підприємства визначається ефективним використання його фінансових ресурсів. Важливість цієї ознаки полягає у тому, що від ефективності та раціонального розподілу і використання цих ресурсів залежить реалізація розширеного відтворення підприємства, бізнес-проектів, програм розвитку, тобто усе фінансове положення суб'єкта господарювання у перспективі. На фінансову стійкість підприємства впливають ряд факторів, які в різній мірі (повністю або частково) залежать від підприємства або є незалежними [49].

Багато літературних джерел надають різні класифікації факторів як зовнішніх, так і внутрішніх, але окремо немає загальної картини для повного розуміння їх впливу на рівень фінансової стійкості. У зв'язку з цим

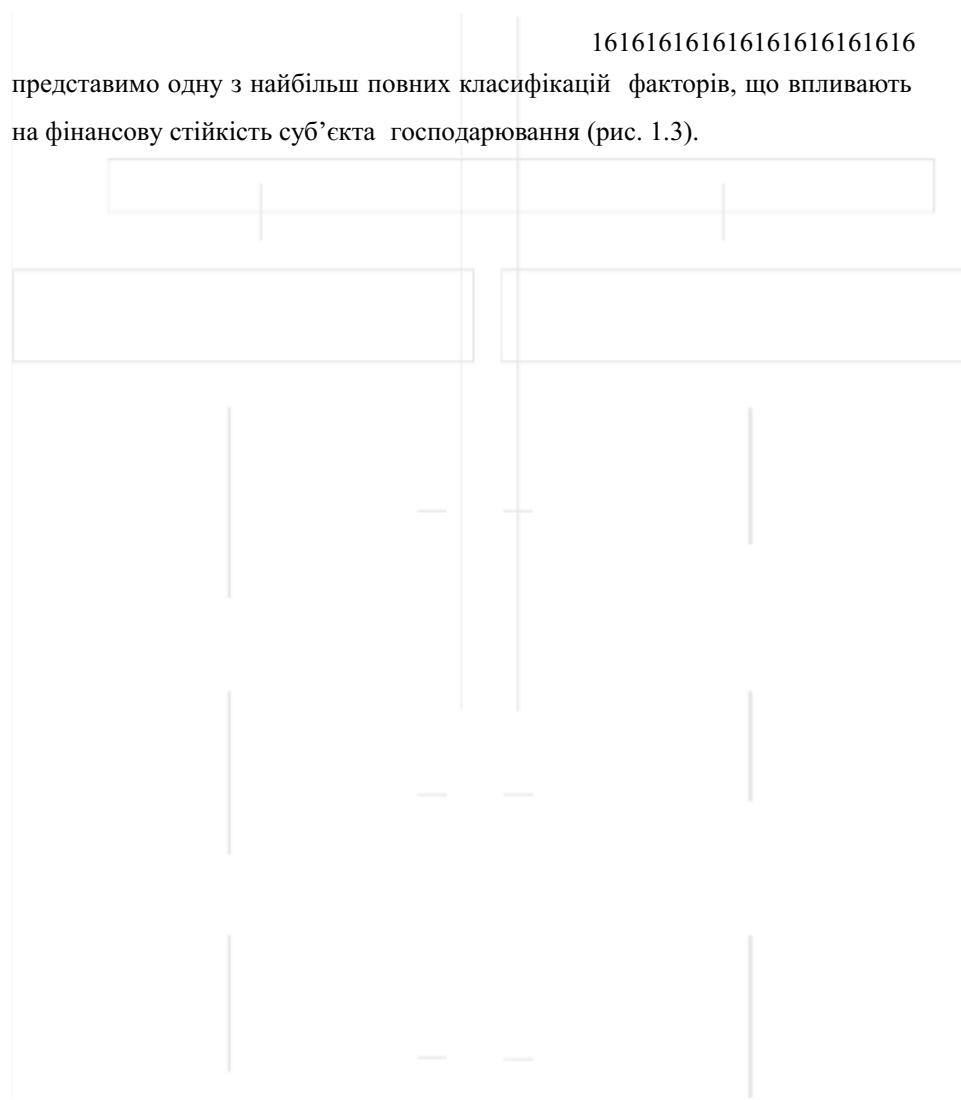

Рис. 1.2. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Аналіз ситуації, що склалася в Україні за останні роки, можемо зробити висновок, що на сьогоднішній день вагомим впливом на фінансову стійкість відіграє фаза економічного циклу, у якій перебуває економіка

1717171717171717171717171717

нашої країни. У період кризи відбувається відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва.

Зменшуються інвестиції в товарні запаси, що ще більше скорочує збут. Знижуються в цілому доходи суб'єктів економічної діяльності, скорочуються відносно й навіть абсолютно масштаби прибутку.

Все вище вказане призводить до зниження ліквідності підприємств, їх неплатоспроможності, а в цілому й фінансової стійкості підприємства, так як у період кризи підсилюється серія банкрутств, а фактори впливу суттєво впливають на рівень фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який дає можливість забезпечувати розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу, при збереженні його платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Найважливішою формою стійкості підприємства є його спроможність розвиватися в умовах ринкового середовища (як внутрішнього і зовнішнього). Для цього підприємство повинно володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливості залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним.

Кредитоспроможним вважається підприємство при наявності у нього передумов для отримання кредиту і спроможності своєчасно його повернути зі сплатою йому відсотку за рахунок прибутку або інших джерел [36].

З даного визначення випливає ще один аспект фінансової стійкості – розвиток підприємства, зростання прибутку та капіталу. Отож, «фінансова стійкість» досягається за умови виконання конкретних заходів, які націлені на ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів, з одночасним збереженням платоспроможності, яка є зовнішнім проявом стійкості підприємства.

Отже, провівши аналіз даного поняття, можна сформулювати таке заключне визначення: «фінансова стійкість підприємства» – його здатність

18181818181818181818181818

здійснювати основну й інші види діяльності безперебійно, не зважаючи на ризики й зміни в економічному середовищі, які можуть відбуватися в процесі господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Як фінансово-економічна категорія фінансова стійкість виражається системою відносних і абсолютних показників. Наявні методики аналізу фінансової стійкості підприємства передбачають проведення досліджень у декілька етапів.

Залежно від завдань аналізу і тлумачення поняття «фінансова стійкість» порядок розрахунку показників, що її характеризують у різних літературних джерел відрізняються. Але як правило, аналіз фінансової стійкості проводиться у такій послідовності (рис. 1.3) [3]:

1) загальна оцінка фінансової стійкості;

2) розрахунок за даними балансу системи відносних показників фінансової стійкості;

3) розрахунок за даними балансу системи абсолютних показників, які характеризують забезпеченість запасів джерелами формування і дають можливість визначити відповідний тип фінансової стійкості підприємства;

4) розрахунок за даними звіту про фінансові результати та факторний аналіз порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості. Загальне оцінювання фінансової стійкості передбачає визначення: 1) стійкості джерел формування капіталу; 2) ресурсної стійкості; 3) стійкості управління.

Дослідження структури пасиву балансу дає змогу пасиву балансу дає змогу встановити можливі причини фінансової стійкості (нестійкості) підприємства. Так, збільшення частки власного капіталу за рахунок будь-якого джерела сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства.

Наявність нерозподіленого прибутку може розглядатися як джерело поповнення оборотних засобів і зменшення поточної кредиторської заборгованості [19].

Особлива роль аналізу власного капіталу під час оцінювання фінансової стійкості зумовлена його функціями. Статутний і додатковий

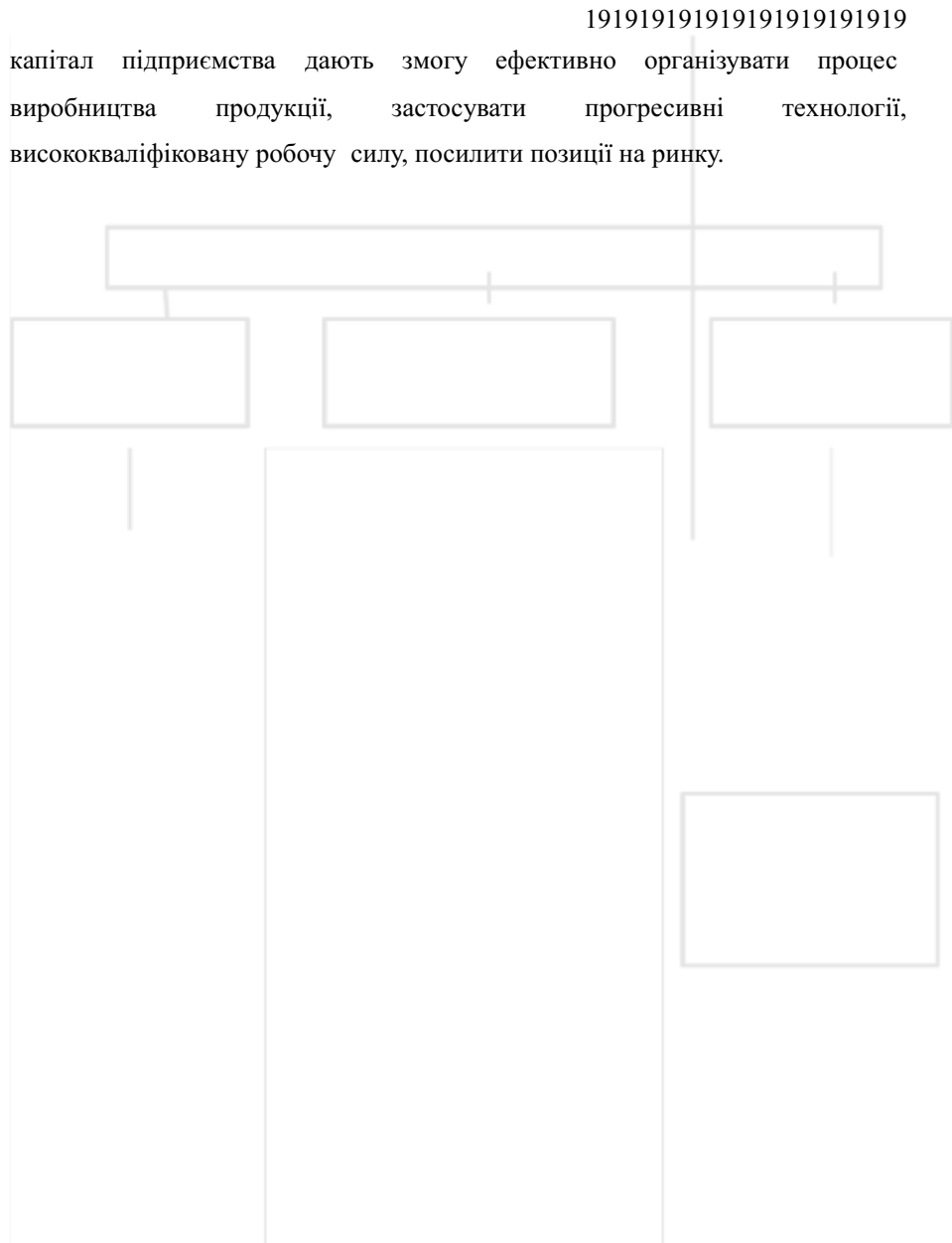

Рис. 1.3. Комплексна методика визначення фінансової стійкості підприємства

Величина власного капіталу загалом забезпечує довіру партнерів підприємства, що визначає можливість отримання від них фінансових вкладень в разі необхідності усунення впливу несприятливих факторів.

2020202020202020202020

Незначна частка власного капіталу посилює підприємницький ризик кредиторів.

Аналіз ресурсної стійкості підприємства, як складової фінансової стійкості, включає: рівень співробітництва підприємства із суб'єктами ринкової інфраструктури; ступінь інтегрованості підприємства у системі виробничих відносин; залежність ефективності діяльності підприємства від стану економіки країни; спроможність підприємства до залучення коштів; контроль грошових потоків. Стійкість управління (організаційно-функціональної стійкості) може аналізуватися з погляду адекватності організаційної та виробничої структури підприємства вибраній стратегії розвитку та ринковій кон'юнктурі.

Для оцінки залежності підприємства від довгострокових та короткострокових джерел залучення коштів в літературі з фінансового менеджменту та аналізу пропонуються аналізувати такі показники оцінки фінансової стійкості, які згруповано і наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Розрахунок показників залежності підприємства від довгострокових та короткострокових джерел фінансування

Назва показника	Порядок розрахунку
Коефіцієнт довготермінового залучення коштів	Довгострокові кредити і позики / (Власний капітал + Довгострокові кредити і позики)
Коефіцієнт фінансової стійкості (I)	(Власний капітал + Довгострокові кредити і позики) / Сукупний капітал
Коефіцієнт фінансової стійкості (II)	Власний капітал / Короткострокові кредити і позики
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	Короткострокові кредити і позики / Довгострокові та поточні зобов'язання
Коефіцієнт фінансового важеля	Довгострокові кредити і позики / Власний капітал
Коефіцієнт структури залученого капіталу	Довгострокові кредити і позики / Сукупний капітал

Варто зазначити, що для розрахунку всіх коефіцієнтів, що перелічені у табл. 1.3 і коефіцієнта концентрації позикового капіталу та будь-якого іншого показника загальної залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, достатньо даних про суми його позикового і сукупного

21212121212121212121212121

капіталу та величину короткострокових або довгострокових кредитів і позик.

Отже, не заперечуючи доцільність використання багатьох показників в процесі аналізу, можна зробити висновок про те, що для вирішення задач планування, аналізу і контролю фінансової стійкості достатньо принаймні **ОДНОГО** коефіцієнта із групи індикаторів залежності суб'єкта **ГОСПОДАРЮВАННЯ** від довгострокових та короткострокових джерел фінансування. [42].

У свою чергу, як буде показано нижче, показники, що характеризують ступінь забезпечення активів різними джерелами їх формування (пасивами), характеризують і структуру зобов'язань за термінами їх погашення. Серед **ПОКАЗНИКІВ** фінансової стійкості, які визначаються інтегрованим методом, у всіх методиках аналізу містяться коефіцієнти маневреності. Проте стосовно алгоритму їх розрахунку існують різні погляди, які представлено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Розрахунок показників маневреності

Назва показника	Порядок розрахунку
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (власних коштів)	Власний капітал – Необоротні активи / Власний капітал
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Оборотні активи – Поточні зобов'язання) / Власний капітал
Коефіцієнт маневреності власних коштів	(Власний капітал + Довгострокові кредити і позики – Необоротні активи) / (Власний капітал + Довгострокові кредити і позики)
Коефіцієнт маневреності	(Оборотні активи + Витрати майбутніх періодів – Поточні зобов'язання – Забезпечення наступних витрат і платежів – Доходи майбутніх періодів) / Власний капітал
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	Запаси / (Оборотні активи + Витрати майбутніх періодів – Поточні зобов'язання – Забезпечення наступних витрат і платежів – Доходи майбутніх періодів)

Варто звернути увагу, що чотири коефіцієнта із перелічених у табл. 1.4, відображають, попри всі розбіжності у розрахунках, співвідношення між власними оборотними коштами та власним капіталом (в одному випадку із врахуванням довгострокових пасивів) і тільки останній показник оцінює частку запасів у власному оборотному капіталі підприємства.

222222222222222222222222222222

За своєю природою він належить до відносних показників, які характеризують типи фінансової стійкості, який визначається за допомогою узагальнюючого критерію (табл. 1.5).

*Таблиця 1.5***Відносні показники, які характеризують типи фінансової стійкості**

Методологія оцінки фінансової стійкості підприємств, що представлено вище, на базі абсолютних та часткових показників, які характеризують вертикальну структуру капіталу, його маневреність та тип фінансової стійкості можна вважати класичною методологією [65].

В деяких варіаціях вона присутня у більшості джерел з економічного аналізу. Проте деякі автори пропонують розраховувати додаткові коефіцієнти, а саме: коефіцієнт реальної вартості основних засобів і запасів у майні підприємства (валюти балансу), коефіцієнт нагромадження амортизації (накопичення зносу), коефіцієнт придатності основних засобів, та коефіцієнт мобільності (табл. 1.6).

*Таблиця 1.6***Розрахунок показників фінансової стійкості, які визначаються на основі оцінки структури активів**

Усі перелічені показники (табл. 1.6) розраховуються на основі оцінки структури активів і характеризують частку необоротних активів і запасів або суми амортизаційних нарахувань. Оптимальні значення коефіцієнтів мобільності та реальної вартості основних засобів і запасів у валюті балансу визначаються не тільки галузевою специфікою, але і особливостями продукції та технологічних процесів, що застосовуються на підприємстві.

Крім того, оптимізація значень цих коефіцієнтів, яка відбувається через поповнення майна (в першу чергу, майна виробничого призначення), реалізацію неліквідів тощо, не означає забезпечення фінансової стійкості, а лише свідчить про формування для цього відповідних умов. Дійсно,

232323232323232323232323

інвестиції у виробничі потужності в перспективі сприяють зміцненню фінансової стійкості підприємства, опосередковано через збільшення прибутку та власного капіталу, але напряму вона залежить від структури використаних на такі цілі джерел.

Отже, дані показники характеризують інструменти впливу, що мають опосередкований вплив на фінансову стійкість, а не її рівень. Інший характер зв'язку із фінансовою стійкістю підприємства мають показники накопичення амортизації та придатності основних засобів. Вони визначають ступень зносу цих необоротних активів. Невитрачені суми амортизації сприяють штучному завищенню показників забезпечення запасів власними джерелами, позаяк у їх розрахунках зменшується сума необоротних активів.

Проте оновлення основних засобів за рахунок накопиченої амортизації призводить до суттєвого зниження значень указаних коефіцієнтів, що, начебто, свідчить про погіршення фінансової стійкості.

Отже, для об'єктивної оцінки фінансової стійкості суб'єкта господарювання, необхідно здійснювати вплив (корегування) на значення коефіцієнту забезпечення запасів власними джерелами, або аналогічні за природою показники, на суми нарахування та використання амортизації основних засобів та нематеріальних активів. Для цього, буде достатньо слідувати за змінами одного показника, тобто коефіцієнта нагромадження амортизації або придатності основних засобів, адже їх сума дорівнюється одиниці. Оскільки існує прямий зв'язок між прибутком, величиною власного капіталу та фінансовою стійкістю, досить логічними виглядають оцінки її запасу [31].

Зазначимо, що ці показники оцінюють не рівень фінансової стійкості підприємства, а можливості його збереження, підвищення або, навпаки, погіршення. Саме у такому сенсі вони можуть застосовуватися в процесі фінансового планування.

Наприкінці огляду систем часткових показників фінансової стійкості підприємства звернемо увагу на досить нехарактерний для них показник

2424242424242424242424242424

заборгованості акціонерам. Він визначається відношенням загальної заборгованості перед ними до суми активів. Звичайно його можна розглядати в площині тривіальної деталізації зобов'язань.

Проте цей показник характеризує аспект фінансової стійкості, що досі залишається поза увагою і є дуже важливим для сталого розвитку суб'єкта господарювання. Дотримання прав акціонерів, зокрема, своєчасне виконання відповідних зобов'язань товариства, є ознакою забезпечення стійкості разом із певним рівнем маневреності власного капіталу та незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

1.2. Платоспроможність як складова фінансового стану підприємства

Досить часто у спеціалізованій літературі автори ототожнюють поняття «ліквідність» та «платоспроможність». На наш погляд дане ствердження не є вірним, оскільки платоспроможність залежить від ступеня ліквідності, але є більш мінливим поняттям, оскільки залежить від спроможності розрахуватись за своїми зобов'язаннями саме у визначений момент часу. Якщо діяльність суб'єкта господарювання є стабільною, у нього формується стійка структура активів та пасивів, що дозволяє забезпечити його ліквідність. Але платоспроможність при цьому може бути порушена, якщо надійшов строк оплати зобов'язань підприємства, а у воно через затримку платежів немає грошових коштів для їх погашення.

Тобто, якщо затримка платежів носить короткостроковий характер та не є систематичним явищем, тимчасово порушується платоспроможність, проте підприємство залишається ліквідним. У випадку, коли така ситуація стає перманентною, в остаточному підсумку це призводить і до порушення ліквідності [8]. В табл. 1.4 згруповано погляди науковців на зміст поняття «платоспроможність».

Таблиця 1.4

25252525252525252525252525

Визначення терміну «платоспроможність» у наукових публікаціях

Автор	Визначення платоспроможності
Ольховський А.М., Шемчук Є.В., Вдовиченко В.О.	платоспроможність - здатність підприємства своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання, що витікають з виробничих, кредитних та інших операцій грошового характеру.
Костирко Л.А.	платоспроможність – це готовність підприємства проводити свої першочергові платежі за рахунок поточних надходжень коштів.
Котляра М.	платоспроможність - це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання.
Ковальов В.В.	платоспроможністю - наявність у підприємства грошових коштів або їх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що вимагає негайного погашення.

Фактори, що впливають на рівень платоспроможності підприємства можна поділити на фактори макро- та мікрорівня (рис. 1.5).

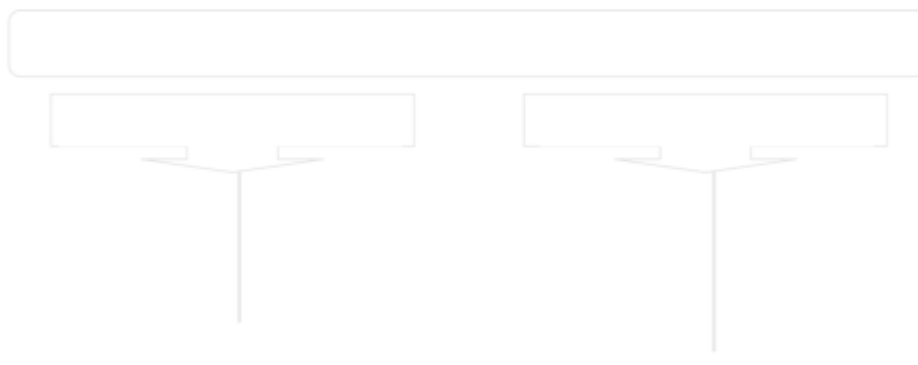

Рис. 1.5. Фактори, що впливають на платоспроможність

Важливість для підприємства підтримувати його платоспроможний

Рис.1.6. Концептуальні засади забезпечення платоспроможності

Для цього необхідно вирішити такі основні питання [16]:

- визначення змісту та об'єкта забезпечення платоспроможності підприємства;
- формування мети й основних завдань управління

27272727272727272727272727

платоспроможністю;

- обґрунтування функціональної сутності управління платоспроможністю;

- визначення вимог до здійснення управління платоспроможністю промисловим підприємством.

Управління платоспроможністю полягає в аналізі, управлінні та рухом грошових потоків, що передбачає цілеспрямований вплив на процеси, які допомагають акумулювати грошові кошти, тобто їх надходження, витрачання та перерозподіл.

При цьому обов'язково потрібно врахувати як особливості так і тривалість операційного та фінансового циклів суб'єкта господарювання в розрізі окремих видів діяльності, а потім визначати, в якому напрямку необхідно змінити ці чи інші статті фінансової звітності, щоб сума грошового потоку була збільшена. Проведення аналізу платоспроможності базується на використанні системи оцінювальних показників, перелік яких залежить від методичного підходу до визначення їх рівня (рис. 1.7).

У деяких працях вітчизняних економістів у науковій літературі поняття категорії «ліквідності» та «платоспроможності» ототожнюються. Але слід звернути увагу на суттєву різницю між даними дефініціями. Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їхніх еквівалентів, обсяг яких достатній для розрахунків по кредиторській заборгованості, що потребує негайного погашення. Тобто основними ознаками платоспроможності суб'єкта господарювання є: а) наявність в достатньому обсязі коштів на поточних рахунках; б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Управління платоспроможністю підприємства є важливою ланкою управлінської діяльності, яка забезпечує основну мету функціонування суб'єкта господарювання – отримання максимального прибутку й рентабельності активів, забезпечення стабільного стійкого фінансового стану підприємства та знаходження рішення щодо його покращення.

282828282828282828282828282828

Рис. 1.7. Система показників оцінки стану платоспроможності підприємства

Практична реалізація функцій управління ліквідністю та платоспроможністю здійснюється за допомогою системи методів, які представлено на рис. 1.8.

Для забезпечення нормального розвитку потрібно вчасно задовольнити всі платіжні потреби підприємства.

Джерелом формування фінансових ресурсів для покриття платіжних потреб можуть бути не тільки акумульовані та мобілізовані кошти за рахунок реструктуризації активів підприємства, але й залучені та позикові кошти, якщо при цьому не зростає ризик втрати фінансової стійкості підприємства і

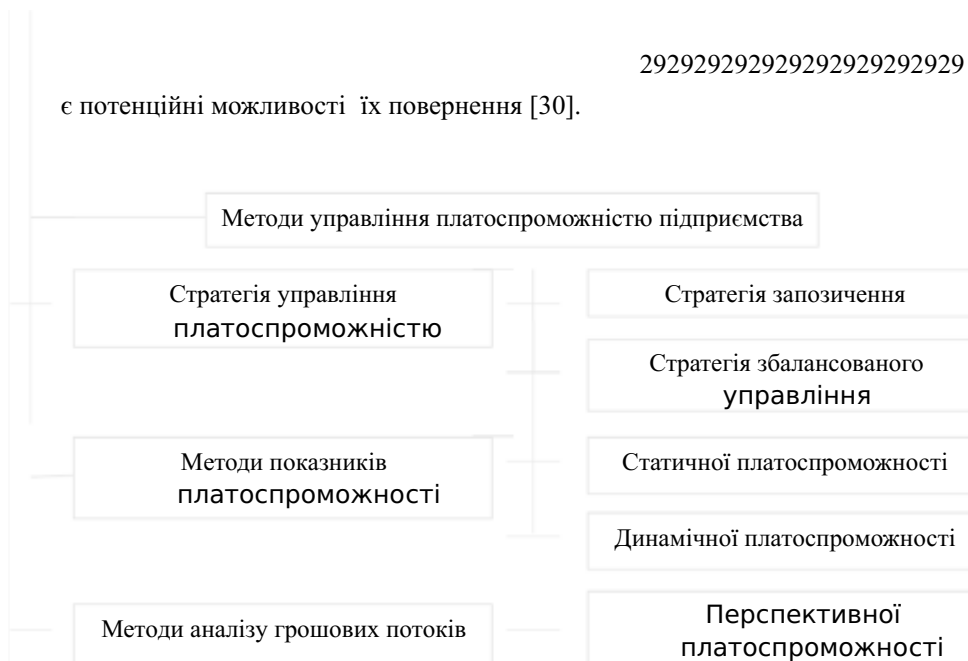

Рис. 1.8. Методи управління платоспроможністю підприємства

Мистецтво фінансового менеджера підприємства якраз і полягає в тому, щоб грошових коштів на розрахунковому рахунку і в касі вистачало для виконання поточних платежів, а решта їх повинна бути вкладена у матеріальні й інші ліквідні активи згідно з зазначеними пріоритетами фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта.

Отже, поняття «платоспроможність» та «ліквідність» за своїм змістом дуже близькі, однак ліквідність більш містке поняття, оскільки від ліквідності балансу залежить рівень платоспроможності підприємства.

30303030303030303030303030

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

За умов сталого розвитку ринкових відносин, значного розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно підвищується роль своєчасного, повного та якісного аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» створене в 2011 р., шляхом перетворення товариства з обмеженою відповідальністю «Великобагачанський комбикормовий завод». Знаходиться в селі Велика Багачка Великобагачанського району Полтавської області.

Підприємство є самостійним господарюючим суб'єктом, має право юридичної особи, володіє відокремленим майном, від свого імені набуває майнові та особисті немайнові права, вступає в зобов'язання, орендує майно та землю, відчужує майно, здійснює будь-яку виробничу, комерційну, посередницьку та іншу господарську діяльність, що не суперечить чинному законодавству і статуту з метою отримання прибутку.

Головною метою діяльності підприємства є отримання шляхом виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, а також надання учасникам товариства та іншим особам послуг щодо ведення сільського господарства та здійснення інших, пов'язаних з ним видів діяльності.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства: аналіз ефективності використання майна підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами; аналіз складу та структури джерел

31313131313131313131313131

формування майна протягом досліджуваного періоду; аналіз стану й динаміки ліквідності та платоспроможності; аналіз фінансових результатів та стану розрахунків на підприємстві.

Для забезпечення належного рівня фінансового стану підприємства його фінансова діяльність має бути спрямована на систематичне надходження й ефективне використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів.

Важливим напрямом загальної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання є аналіз його майнового стану за інформацією бухгалтерського балансу.

Аналіз майнового стану (майна) підприємства починають з аналізу динаміки складу і структури загального капіталу. У процесі кругообігу капітал втілює свою вартість в активи і за їх допомогою функціонує в процесі виробництва [36].

Активи безпосередньо беруть участь у створенні нової вартості, а капітал бере участь у створенні нової вартості непрямо, через активи. Активи балансу відображають характер використання капіталу, показують суму наявних у підприємства господарських ресурсів, що називаються майном підприємства. Майновий стан підприємства характеризується складом, розміщенням, структурою та динамікою активів (майна) і пасивів (власного капіталу і зобов'язань).

Аналіз структури майна (активів) проводиться за системою структурних показників, серед яких питома вага (у %) на підставі даних форми 1 «Баланс». Аналіз майна ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» Великобагачанського району за 2020 – 2022 рр. представлено в табл. 2.1.

32323232323232323232323232323232

Таблиця 2.1

**Динаміка та структура майна ТОВ «Великобагачанський
комбикормовий завод» за 2020 - 2022 рр. (станом на кінець року)**

(Види активів (майна))	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни (+, -) 2022 р. до 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	ПИТО- мої ваги, пун- ктів	у % до 2020 р.
Майно - всього	104914	100,0	155458	100,0	202288	100,0	+96574	х	+92,1
1. Необоротні активи	908	0,9	10485	6,7	11344	5,6	+10436	4,8	в 12,5 р.б.
1.1. Основні засоби	877	96,6	8616	82,2	8610	75,9	+7733	-20,7	в 9,8 р.б.
2. Оборотні активи	104006	99,1	144973	93,3	190144	94,4	+86138	-4,8	+82,8
2.1. Запаси	33478	32,2	61387	42,3	108621	57,1	+75143	24,9	в 3,2 р.б.
2.1.1. Виробничі запаси	3588	10,7	4964	8,1	10477	9,6	+6889	-1,1	в 2,9 р.б.
2.1.2. Незавершене виробництво	1055	3,2	14622	23,8	24001	22,1	+22946	18,9	в 22,8 р.б.
2.1.3. Готова продукція та товари	28835	86,1	41801	68,1	74143	68,3	+45308	-17,9	в 2,6 р.б.
2.2. Поточні біологічні активи	-	-	1389	1,0	1192	0,6	+1192	0,6	+100,0
2.3. Поточна дебіторська заборгованість	70241	67,5	80442	55,5	72726	38,2	+2485	-29,3	+3,5
2.4. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	46	0,0	22	0,0	33	0,0	-13	-	-28,3
2.6. Інші оборотні активи	241	0,2	1733	1,2	7572	4,0	+7331	+3,8	в 31,4 р.б.

Дані табл. 2.1 свідчать те, що у 2022 р. порівняно з 2020 р. загальна сума майна збільшилася на 96574 тис. грн або на 92,1 %. Ця зміна спричинена збільшенням суми необоротних активів на 10436 тис. грн (в 12,5

333333333333333333333333333333333333

рази) та суми оборотних активів на 86138 тис. грн (на 82,8 %). При цьому вартість основних засобів у 2022 р. порівняно до 2020 р. збільшилась на 7733 тис. грн (в 9,8 рази).

Збільшення суми оборотних активів спричинене наступними змінами:

- збільшення суми запасів на 75143 тис. грн або в 3,2 рази, в тому числі зростання вартості виробничих запасів на 6889 тис. грн (в 2,9 рази);
- обсягів незавершеного виробництва на 22946 тис. грн (в 22,8 рази) та готової продукції на 45308 тис. грн (в 2,6 рази);
- зростання вартості поточних біологічних активів на 1192 тис. грн або 100,0 відсотків;
- підвищення суми поточної дебіторської заборгованості на 2485 тис. грн або 3,5 відсотки;
- скороченням суми грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 13 тис. грн або 28,3 відсотки;
- збільшенням суми інших оборотних активів в 31,4 рази або на 7331 тис. грн.

Динаміка майна ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» подано на рис. 2.1.

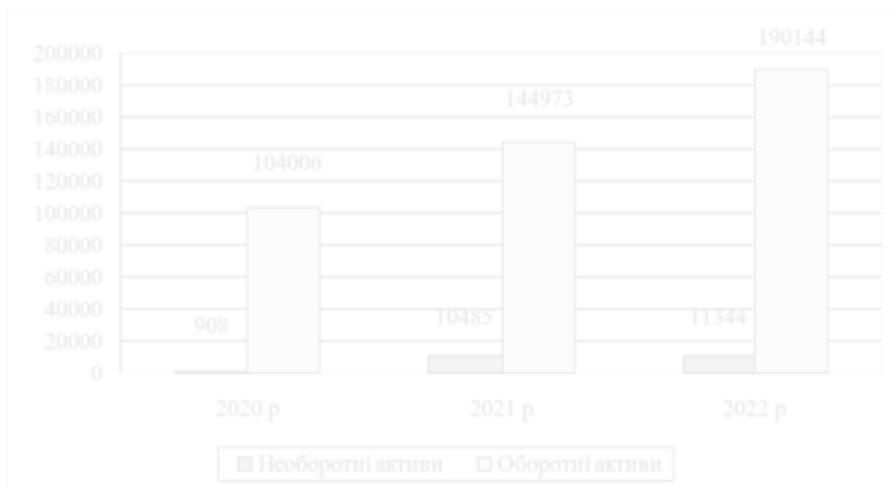

Рис. 2.1. Динаміка майна ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод»

343434343434343434343434343434

за 2020 - 2022 рр., тис. грн

Протягом 2020 - 2022 рр. найбільша питома вага належить оборотним активам, хоча їх частка зменшувалася із року в рік: 96,9, 82,2 75,9 % відповідно у 2020, 2021 та 2022 рр. Витрати майбутніх періодів протягом досліджуваного періоду на ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» були відсутні.

Аналіз складу джерел формування капіталу (пасивів) проводиться з урахуванням поділу їх на види за різними ознаками. Аналіз структури власного і позикового капіталу необхідний для оцінювання раціональності джерел фінансування діяльності підприємства та його ринкової стабільності. Проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз джерел формування майна ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод », який наведений в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка та структура капіталу ТОВ «Великобагачанський
комбикормовий завод»
за 2020 - 2022 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни (+, -) 2022 р. до 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	пито-мої ваги, пунктів	у % до 2020 р.
Капітал - всього	104914	100,0	155458	100,0	202288	100,0	+96574	х	+92,1
1. Власний капітал	84326	80,4	128424	82,6	147741	73,3	+63415	-7,1	+75,2
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	20	0,0	115	0,1	115	0,1	+95	+0,1	в 5,8 р.б.
1.2. Нерозподілений прибуток	51355	60,9	72512	56,5	91834	62,2	+40479	+1,3	78,8
2. Зобов'язання і забезпечення	20588	19,6	27034	17,4	53747	26,7	+33159	+7,1	в 2,6 р.б.
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	269	1,3	2414	8,9	1486	2,8	+1217	+1,5	в 5,5 р.б.
2.2. Поточні зобов'язання і	20319	98,7	24620	91,1	52261	97,2	+31942	-1,5	в 2,6 р.б.

3535353535353535353535353535

забезпечення									
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	20319	100,0	20496	83,2	47918	91,7	+27599	-8,3	в 2,4 р.б.

Аналіз даних показує, що у 2022 р. по відношенню до 2020 р. вартість джерел формування збільшилися на 96574 тис. грн або на 92,1 %. Збільшення відбулося за рахунок збільшення власного капіталу на 3415 тис. грн (75,2 %) та суми зобов'язань і забезпечень на 33159 тис. грн (2,6 рази) (рис. 2.2).

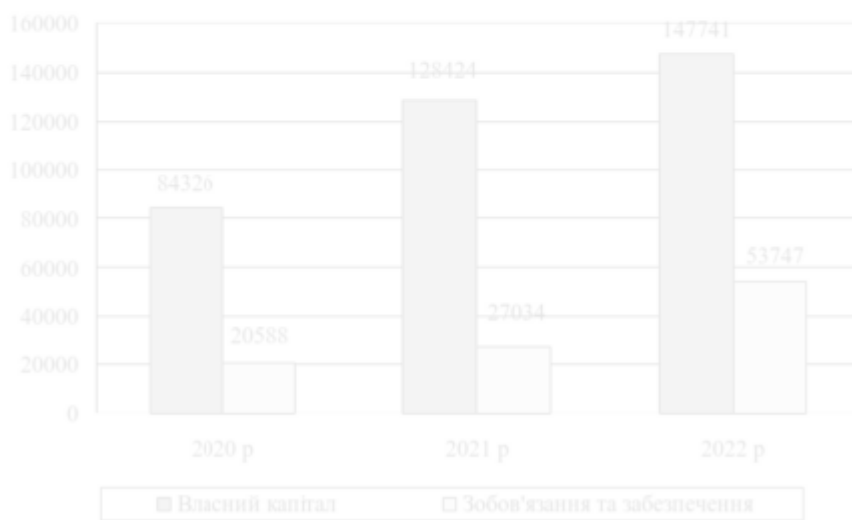

Рис. 2.2. Динаміка капіталу ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр., тис. грн

Збільшення суми власного капіталу відбулося в тому числі і за рахунок зростання статутного капіталу на 95 тис. грн (5,8 рази) та нерозподіленого прибутку на 40479 тис. грн (78,8 %).

Зміни в зобов'язання відбулися за рахунок зростання обсягу довгострокових зобов'язань та забезпечень на 1217 тис. грн (5,5 рази) та зростання поточних зобов'язань на 31942 тис. грн (2,6 рази).

Рівень заборгованості підприємства визначається багатьма факторами: видом продукції (послуг), місткістю ринку, ступенем насиченості ринку

36363636363636363636363636363636

даною продукцією (послугами), прийнятою на підприємстві системою розрахунків та ін. Якщо підприємство має значну питому вагу дебіторської заборгованості в складі поточних активів, найважливішою задачею фінансових менеджерів є ефективне управління нею.

Проведемо оцінку дебіторської заборгованості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району за 2020 – 2022 рр. в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка та структура дебіторської заборгованості
ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020і - 2022 рр.
(станом на кінець року)**

Види дебіторської заборгованості	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни (+, -) 2022 р. до 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, пун-ктів	у % до 2020 р.
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	32778	46,7	12688	15,8	750	1,0	-32028	-45,6	-97,7
За виданими авансами	236	0,3	4021	5,0	9767	13,4	+9531	+13,1	в 41,4 р.б.
З бюджетом	720	1,0	147	0,2	139	0,2	-581	-0,8	-80,7
Інша поточна дебіторська заборгованість	36507	52,0	63586	79,0	62070	85,3	+25563	+33,4	+70,0
Всього	70241	100,0	80442	100,0	72726	100,0	+2485	x	+3,5

За даними табл. 2.3 протягом 2020 - 2022 рр. на ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» загальна сума дебіторської заборгованості збільшилася на 2485 тис. грн або на 3,5 %. Така динаміка дебіторської заборгованості відбулася за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 32028 тис. грн або на 97,7 %, за розрахунками з бюджетом на 581 тис. грн або на 80,7 % та

3737373737373737373737373737

збільшення суми заборгованості за виданими авансами на 9531 тис. грн або в 41,4 рази та іншої поточної дебіторської заборгованості на 25563 тис. грн або на 70 %.

В структурі дебіторської заборгованості найбільша питома вага протягом всього періоду дослідження належала іншій поточній дебіторській заборгованості. Крім того її частка зростала із року в рік: з 52 % у 2020 р. до 85,3 % у 2022 р.

Здійснено оцінку кредиторської заборгованості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району за 2020 – 2022 рр. в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка та структура кредиторської заборгованості

ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022і рр.

(станом на кінець року)

Види кредиторської заборгованості	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни (+, -) 2022 р. до 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомі ваги, пунктів	у % до 2020 р.
1. Довгострокові зобов'язання	269	1,3	2414	9,1	1486	2,8	+1217	+1,5	в 5,5 р.б.
2. Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	20319	98,7	24025	90,9	50910	97,2	+30591	-1,5	в 2,5 р.б.
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	887	3,7	846	1,7	+846	+1,7	+100,0
товари, роботи, послуги	18909	93,1	10160	42,3	4029	7,9	-14880	-85,1	-78,7
розрахунками з бюджетом	185	0,9	178	0,7	131	0,3	-54	-0,7	-29,2
розрахунками зі страхування	48	0,2	-	-	-	-	-48	-0,2	-100,0
розрахунками з оплати	102	0,5	2	0,0	2	0,0	-100	-0,5	-98,0

38383838383838383838383838383838383838

праці одержаними авансами	6	0,0	9269	38,6	42910	84,3	+42904	84,3	В 7151,7 р.б.
із внутрішніх розрахунків	1069	5,3	-	-	-	-	-1069	-5,3	-100,0
Інші поточні зобов'язан-ня	-	-	3529	14,7	2992	5,9	+2992	+5,9	+100,0
Всього:	20588	100,0	26439	100,0	52396	100,0	+31808	х	в 2,5 р.б.

За даними табл. 2.4 протягом 2020 - 2022 рр. на ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» загальна сума кредиторської заборгованості збільшилася на 31808 тис. грн або в 2,5 рази. Зміна спричинена збільшення довгострокових зобов'язань на 1217 тис. грн (5,5 рази) та поточних на 30591 тис. грн (2,5 рази).

Така динаміка поточної заборгованості відбулася за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 14880 тис. грн або на 78,7 %, за розрахунками з бюджетом на 54 тис. грн або на 29,2 %, заборгованості із страхування на 48 тис. грн або на 100 %, з оплати праці та із внутрішніх розрахунків на 100 та 1069 тис. грн відповідно (98 % та 100 %) та збільшення суми заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на 846 тис. грн або на 100 %, за одержаними авансами на 42904 тис. грн або в 7151,7 рази та інших поточних зобов'язань на 2992 тис. грн або на 100 %.

В структурі зобов'язань найбільша питома вага протягом всього періоду дослідження належала поточним зобов'язанням та забезпеченням. Їх частка знизилася з 98,7 % у 2020 р. до 97,2 % у 2022 р.

Графічно співвідношення обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» представлено на рис. 2.3.

Прибуток – це кінцевий фінансовий результат від провадження підприємством своєї діяльності, який є приростом усього фінансового потенціалу суб'єкта господарювання. Прибуток, зокрема, є видом фінансових ресурсів підприємства.

404040404040404040404040

сукупний дохід)), проведемо оцінку фінансових результатів діяльності досліджуваного ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод». Результати аналізу представлено в табл. 2.5.

За даними табл. 2.5, у 2022 р. порівняно з 2020 р. на ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 51387 тис. грн або на 81,4 %.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових результатів діяльності

ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022і

рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022і р.		Відхилення 2022 р. у % до 2020 р.
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	63144	x	74005	x	114531	x	181,4
Операційні витрати у тому числі:	48644	100,0	90564	100,0	106588	100,0	в 2,2 р.б.
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43349	89,1	82751	91,4	87337	81,9	в 2,2 р.б.
б) адміністративні витрати	3132	6,4	4820	5,3	7130	6,7	в 2,3 р.б.
в) витрати на збут	-	-	914	1,0	4072	3,8	x
г) інші операційні витрати	2163	4,4	2079	2,3	8049	7,6	в 3,7 р.б.
Валовий прибуток («-» збиток)	19795	x	-8746	x	27194	x	137,4
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	x	31,3	x	-11,8	x	23,7	x
Інші операційні доходи	8394	x	3302	x	12730	x	151,7
Фінансовий результат від операційно діяльності	22894	x	-13257	x	20673	x	90,3
Фінансові та інвестиційні доходи	17	x	168	x	657	x	в 38,6 р.б.
Фінансові та інвестиційні витрати	302	x	1039	x	2008	x	в 6,6 р.б.

41414141414141414141414141

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	22609	x	-14128	x	19322	x	85,5
Чистий фінансовий результат	22609	x	-14128	x	19322	x	85,5
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	x	35,8	x	-19,1	x	16,9	x
У % до валового прибутку	x	114,2	x	161,5	x	71,1	x

При цьому сума операційних витрат ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» протягом 2020 – 2022 рр. також збільшилася, а саме на 57944 тис. грн або в 2,2 рази, що відбулося за рахунок збільшення: собівартості реалізованої продукції на 43988 тис. грн (в 2 рази); рівня адміністративних витрат на 3998 тис. грн (в 2,3 рази); витрат на збут на 4072 тис. грн; суми інших операційних витрат на 5886 тис. грн (в 3,7 рази).

Сума валового прибутку ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» протягом 2020 – 2022 рр. зросла на 7399 тис. грн на 37,4 %.

Графічно співвідношення рівня операційних витрат ти чистого доходу подано на рис. 2.4.

424242424242424242424242424242

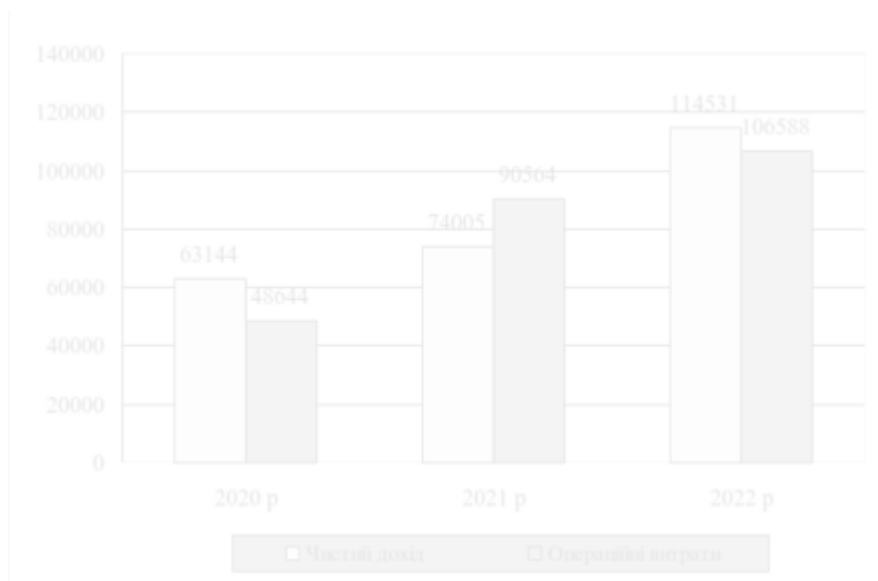

Рис. 2.4. Динаміка чистого доходу та операційних витрат ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 – 2022 рр., тис. грн

Інші доходи операційної діяльності протягом досліджуваного періоду збільшилися на 4336 тис. грн (51,7 %). Фінансові та інвестиційні доходи і витрати також збільшувалися протягом періоду дослідження на 640 тис. грн (в 38,6 рази) та на 1706 тис. грн (в 6,6 рази) відповідно.

Така динаміка інших операційних доходів, фінансових та інвестиційних доходів та витрат спричинюють скорочення чистого фінансового результату. Протягом 2020 – 2022 рр. досліджуване підприємство у 2020 та 2022 рр. отримало прибуток, а його сума знизилася на 3287 тис. грн або на 14,5 %. У 2021 р. збиток підприємства склав 14128 тис. грн, що є негативною тенденцією в роботі підприємства.

2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Ліквідність – термін, який характеризує здатність окремих видів

4343434343434343434343434343

майнових цінностей швидко і без значних втрат своєї вартості перетворюватися у грошові кошти.

До коефіцієнтів ліквідності відносять:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство має можливість негайно погасити високоліквідними оборотними активами;

- проміжний коефіцієнт покриття (ліквідності) показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити, використавши поряд з ВИСОКОЛІКВІДНИМИ активами дебіторську заборгованість;

- коефіцієнт загальної платоспроможності показує кратність перевищення вартості майна над сумою довгострокових і поточних зобов'язань тощо. Явище платоспроможності надзвичайно різноманітне за своїми зовнішніми проявами та наслідками для підприємства. Платоспроможність характеризується системою показників розрахованих для досліджуваного підприємства в табл. 2.6.

Оцінка показників платоспроможності показала, що протягом 2020 – 2022 рр. досліджуване підприємство не було абсолютно ліквідним, оскільки частина показників не відповідає нормативному значенню.

Варто зазначити, що за досліджуваний період показники ліквідності мають тенденцію до скорочення, що є негативною ознакою.

Таблиця 2.6

**Показники оцінювання ліквідності та платоспроможності
ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр.**

Показники	Нормативне значення				Відхилення 2022 р. до 2020 р. (+; -)
		2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,002	0,001	0,001	-0,002
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 0,7	3,471	3,339	1,537	-1,934
Коефіцієнт загальної ліквідності	> 1,0	5,119	5,888	3,638	-1,481
Коефіцієнт платоспроможності	≥ 0,1	0,002	0,001	0,001	-0,001
Коефіцієнт критичної ліквідності	≥ 0,8	4,890	5,036	2,956	-1,934

Аналізуючи ліквідність, доцільно оцінити не тільки поточні суми

44444444444444444444444444444444

ліквідних активів, а й майбутні її зміни. Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчить той факт, що потреба в коштах перевищує їх реальні надходження.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства та визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності [33].

Активи підприємства – це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку [53].

Класифікацію активів схематично зобразимо на рис. 2.5.

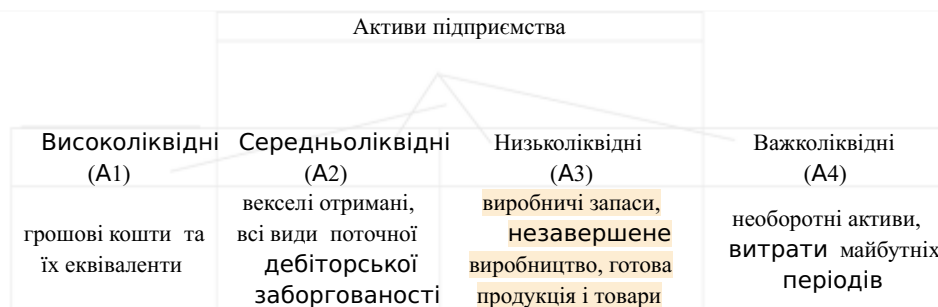

Рис. 2.5. Класифікація активів

Перші три групи активів є більш ліквідними, ніж інше майно підприємства.

У процесі аналізу ліквідності балансу необхідно врахувати, що поділ активів за ступенем ліквідності є умовним, тобто окремі статті можуть мігрувати з однієї групи до іншої. Крім того, ліквідність активів може змінюватись з часом під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів [78].

Класифікацію пасивів схематично зобразимо на рис. 2.6.

4545454545454545454545454545

Найбільш строкові зобов'язання (П1)	Короткострокові пасиви (П2)	Довгострокові пасиви (П3)	Постійні пасиви (П4)
кредиторська заборгованість, позики для працівників, інші короткострокові пасиви	короткострокові кредити, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані	довгострокові зобов'язання за кредитами та позиками, відкладені податкові зобов'язання	власний капітал і зобов'язання

Рис. 2.6. Класифікація пасивів

Активи балансу ліквідні, якщо: найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм; активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них; активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них; активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви, **ТОБТО:**

$$A(1) \geq П(1); A(2) \geq П(2i); A(3) \geq П(3); A(4) \leq П(4).$$

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов показує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

Можна запропонувати здійснювати оцінку ліквідності балансу наступним чином (табл. 2.7) [30].

Таблиця 2.7

Класифікація типів ліквідності балансу

Тип ліквідності балансу	Перспектива		
	Поточна	Короткострокова	Довгострокова
Абсолютний	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1+П2$	$A1 \geq П1+П2+П3$
Нормальний	$A1+A2i \geq П1$	$A1+A2 \geq П1+П2$	$A1+A2 \geq П1+П2+П3$
Критичний	$A1+A2+A3i \geq П1$ $A1i+A2+A3 \leq$	$A1+A2+A3 \geq П1+П2$	$A1i+A2+A3 \geq П1+П2+П3$
Кризовий	$П1$	$A1+A2+A3 \leq П1i+П2$	$A1+A2+A3 \leq П1+П2+П3i$

464646464646464646464646464646464646

Розглянемо динаміку та структуру наявних платіжних засобів та зобов'язань. Групування активів та пасивів підприємство проведемо в табл. 2.8 та 2.9.

Таблиця 2.8

**Групування активів за ступенем ліквідності ТОВ
«Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 -2022 рр.,
тис. грн (станом на кінець року)**

Групи	Види активів за рівнем ліквідності	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р. (+,-)
A1	Високоліквідні активи	46	22	33	-13
A2	Середньоліквідні активи	70482	82175	80298	+9816
A3	Низьколіквідні активи	33478	62776	109813	+76335
A4	Важколіквідні, або активи, що важко реалізуються	908	10485	11344	+10436

Згруповані пасиви за строками їх погашення подано в табл. 2.9.

Остаточний аналіз ліквідності балансу проводиться шляхом зіставлення відповідної групи активів та пасивів (табл. 2.10).

За даними табл. 2.10 можна зробити висновок, що підприємство є фінансово не стійким, а його баланс не є ліквідним, оскільки сума найбільш термінових зобов'язань перевищує суму найбільш ліквідних активів. Інші ж нерівності відповідають визначенням.

Таблиця 2.9

**Групування пасивів за терміновістю їх погашення
ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» в 2020 - 2022 рр.,
тис. грн (станом на кінець року)**

Групи	Види пасивів за терміном оплати	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р. (+,-)
П1	Найбільш строкові зобов'язання	20319	23138	50064	+29745

4747474747474747474747474747

П2	Короткострокові зобов'язання	0	1482	2197	+2197
П3	Довгострокові зобов'язання	269	2414	1486	+1217
П4	Постійні пасиви	84326	128424	147741	+63415

Таблиця 2.10

Ліквідність балансу ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020і - 2022 рр., тис. грн (станом на кінець року)

Умовні позначення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р. (+,-)
A1-П1	Високоліквідних активів	-20273	-23116	-50031	-29758
A2-П2	Середньоліквідних активів	70482	80693	78101	+7619
A3-П3	Низьколіквідних активів	33209	60362	108327	+75118
A4-П4	Важколіквідних активів	-83418	-117939	-136397	-52979

Визначаємо загальний коефіцієнт ліквідності. Для цього необхідно використати наступну формулу:

$$ЗПЛ = \frac{A1 * V_{A1} + A2 * V_{A2} + A3 * V_{A3}}{P1 * V_{P1} + P2 * V_{P2} + P3 * V_{P3}}, \quad (2.1)$$

де А, П – величини відповідних груп активів і пасивів, тис. грн;

V_A, V_P - частки відповідних груп активів і пасивів у їх загальному підсумку, % (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Питома вага відповідних груп активів та пасивів ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр., %

Група активів	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Група пасивів	2020і р.	2021 р.	2022 р.
A1	0,0	0,0	0,0	П1	19,4	14,9	24,8
A2	67,2	52,9	39,9	П2	0,0	1,0	1,1
A3	31,9	40,4	54,5	П3	0,3	1,6	0,7

$$ЗПЛ_{2020} = 14,7;$$

$$ЗПЛ_{2021} = 19,7;$$

4848484848484848484848484848

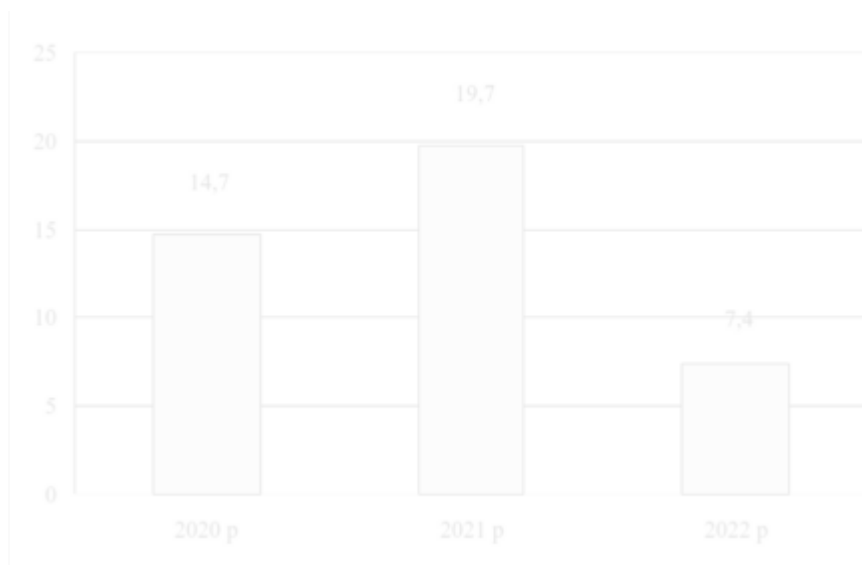
ЗПЛ₂₀₂₂ = 7,4.

Рис. 2.7. Динаміка загального коефіцієнту ліквідності
ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 – 2022 рр.

Негативна динаміка даного показника свідчить про негативну динаміку ліквідності балансу.

Фінансову стійкість підприємства тісно пов'язано із перспективною його платоспроможністю. Її аналіз дає змогу визначити фінансові можливості суб'єкта господарювання на відповідну перспективу.

2.3. Аналітична оцінка фінансової стійкості підприємства

Аналіз фінансової стійкості підприємства ґрунтується перш за все на системі відносних показників – фінансово-економічних коефіцієнтах. Вони розраховуються як співвідношення абсолютних показників активу і пасиву балансу підприємства.

Для оцінки ефективності використання капіталу підприємства розглядається система коефіцієнтів фінансової стійкості, які дають змогу

4949494949494949494949

визначити рівень фінансового ризику, що пов'язаний зі структурою джерел формування капіталу, а отже і ступінь фінансової стабільності підприємства в процесі майбутнього розвитку. Для проведення такої оцінки розраховуються та вивчаються в динаміці такі коефіцієнти.

Проведемо розрахунок та дамо оцінку рівня та динаміки відносних показників (коефіцієнтів), що характеризують фінансову стійкість підприємства (табл. 2.12).

Результати розрахунків (табл. 2.12) свідчать про зниження рівня фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2022 р. частка власного капіталу у валюті балансу становила 73,3 %, що на 7,1 % менше порівняно з 2020 р. (80,4 % у 2020 р.).

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зріс з 0,196 до 0,267, і є в межах нормативного значення, що вказує на відсутність сильної залежності підприємства від кредиторів. За коефіцієнтом фінансового ризику в 2020 р. на 1 грн власного капіталу припадало майже 24 коп. позикового капіталу, в 2022 р. – 21 коп., а отже, існує невисокий ризик вкладення капіталу в ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району.

Таблиця 2.12

Відносні показники оцінювання фінансової стійкості

ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 – 2022 рр.

Показники	Нормативне значення (оптимальна динаміка)	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2022 р. до 2020 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,804	0,826	0,733	-0,071
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,196	0,174	0,267	+0,071
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,244	0,211	0,364	+0,120
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	4,096	4,750	2,749	-1,347
Коефіцієнт довгострокового	Зниження	0,003	0,018	0,010	+0,007

5050505050505050505050505050

залучення позикових коштів						
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Зниження	0,013	0,089	0,028		+0,015
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Підвищення	0,987	0,911	0,972		-0,015
Коефіцієнт страхування бізнесу	Підвищення	0,314	0,335	0,258		-0,056
Коефіцієнт страхування власного капіталу	Підвищення	0,391	0,405	0,352		-0,039
Коефіцієнт страхування статутного капіталу	Підвищення	1647,550	452,443	452,443		-1195,107
Показники стану оборотних активів						
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	0,989	0,918	0,923		-0,066
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	>0,1	0,802	0,814	0,717		-0,085
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	>0,5	2,492	1,879	1,242		-1,250
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Підвищення	0,001	0,000	0,000		-0,001
Показники стану основного капіталу						
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Підвищення	0,053	0,190	0,220		+0,167
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Підвищення	0,008	0,055	0,043		+0,034
Коефіцієнт нагромадження амортизації	Зниження	0,805	0,658	0,658		-0,147
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Підвищення	114,544	13,827	16,762		-97,782

Значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що протягом досліджуваного періоду власний капітал не перевищував позиковий капітал, хоча значення даного показника має негативну динаміку. Сума власного капіталу перевищувала позиковий у 2,7 рази на кінець 2022 р.

Низькі значення коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів та їх динаміка вказують на незначну залежність підприємства від довгострокових зовнішніх джерел фінансування.

Фактичні значення показників стану оборотних активів (коефіцієнти маневреності власного капіталу, забезпеченості оборотних активів і запасів власними оборотними коштами) суттєво перевищують відповідні нормативні значення, тому за цими критеріями ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» є фінансово стійким підприємством.

5151515151515151515151515151

Разом із тим підвищення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів вказує на позитивну динаміку збільшення частки грошей та їх еквівалентів у структурі власних оборотних коштів.

Коефіцієнт майна виробничого призначення зріс з 0,053 у 2020 р. до 0,220 у 2022 р., що демонструє посилення підприємством позицій щодо забезпеченості майновими ресурсами. Позитивна динаміка спостерігається для коефіцієнта реальної вартості основних засобів, який зріс з 0,008 до 0,043. Як свідчать розрахунки, відбулося скорочення коефіцієнта нагромадження амортизації (з 0,805 до 0,658), що вказує на зниження рівня зносу основних засобів.

За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів підприємство знизило рівень забезпеченості необоротних активів оборотними активами. Якщо в 2020 р. на 1 грн необоротних активів припадало 114,5 грн оборотних, то в 2022 р. – 16,7 грн.

Результати аналізу динаміки відносних показників оцінювання фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» представлено на рис. 2.8.

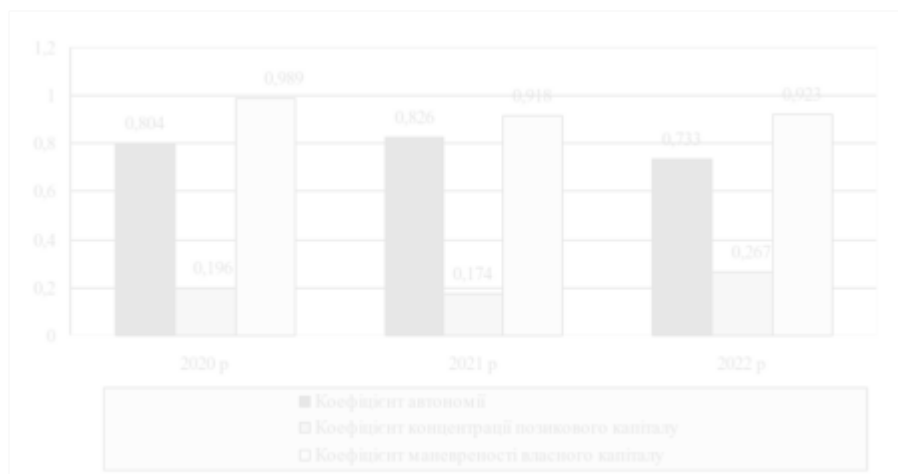

Рис. 2.8. Динаміка відносних показників оцінювання фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр. (станом на кінець року)

5252525252525252525252525252

Отже, після проведених розрахунків можна стверджувати, що ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» за більшістю відносних показників має відносно стійкий фінансовий стан та низький рівень залежності від кредиторів, але з негативною динамікою.

Методика оцінювання фінансової стійкості підприємств із використанням системи відносних показників має і ряд недоліки. Різна спрямованість коефіцієнтів, відмінність у рівнях критичних значень часто унеможливають чітке їх визначення на основі типу фінансової стійкості підприємства. Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами можна виокремити такі типи фінансової стійкості підприємства [36]:

1) абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці дуже рідко) – в тому випадку, коли власні оборотні кошти забезпечують запаси й витрати;

2) нормально стійкий фінансовий стан - сума запасів і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами;

3) нестійкий фінансовий стан - коли запаси й витрати забезпечені за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

4) кризовий фінансовий стан - коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство стає на межі банкрутства.

Із метою визначення типу фінансової стійкості суб'єкта господарювання використовується методика, основою якої є розрахунок системи абсолютних показників забезпеченості запасів джерелами їх формування.

Використовуючи інформацію форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий

535353535353535353535353535353

стан)», визначимо та проаналізуємо тип фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» Великобагачанського району за 2020 - 2022 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Визначення і аналіз типу фінансової стійкості ТОВ

«Великобагачанський комбикормовий завод» за 2020 - 2022 рр., тис. грн

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+;-) 2022 р. від 2020 р.
Власні оборотні кошти	83418	117939	136397	+52979
Довгострокові кредити банків	-	-	-	-
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-
Запаси і поточні біологічні активи	3588	6353	11669	+8081
Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	83418	117939	136397	+52979
Загальна величина джерел формування запасів	83418	117939	136397	+52979
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	79830	111586	124728	+44898
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	79830	111586	124728	+44898
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	79830	111586	124728	+44898
Тип фінансової стійкості	абсолютний			x
Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування	23,249	18,564	11,689	-11,560
Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн запасів, грн	22,3	17,6	10,7	-11,6

За результатами проведених розрахунків (табл. 2.13) із визначення типу фінансової стійкості підприємства у 2022 р. порівняно з 2020 р. власні оборотні кошти збільшилися на 52979 тис. грн, довгострокові та короткострокові кредити протягом досліджуваного періоду були відсутні.

У підсумку надлишок власних оборотних коштів для формування запасів значно збільшилася: з 83418 тис. грн у 2020 р. до 136397 тис. грн у 2022 р. Відсутність довгострокових і короткострокових кредитів у 2020 - 2022 рр. забезпечило повне покриття запасів.

Розглянуті методики оцінювання фінансової стійкості знайшли широке

545454545454545454545454

застосування у ретроспективному аналізі фінансового стану суб'єктів господарювання. Однак для поточного управління фінансовою стійкістю цього недостатньо. Необхідно своєчасно фіксувати зміни у результатах фінансово-господарської діяльності підприємства з метою попередження і недопущення порушень фінансової рівноваги за рахунок моніторингу і діагностики фінансової стійкості підприємства впродовж періоду діяльності, а не тільки після складання квартальної чи річної звітності.

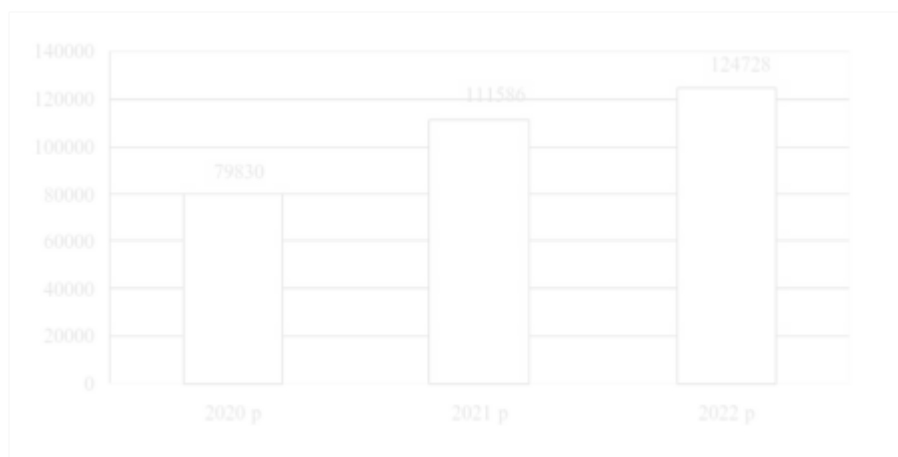

Рис. 2.9. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів для формування запасів ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» за 2020 - 2022 рр. (станом на кінець року)

Таким чином, аналіз структури власного і позикового капіталу необхідний для оцінювання раціональності джерел фінансування діяльності підприємства та його ринкової стабільності.

Цей чинник дуже важливий, по-перше, для зовнішніх користувачів інформації (наприклад, для банків, інвесторів, постачальників ресурсів) у зв'язку з визначенням ступеня фінансового ризику і, по-друге, для самого підприємства під час обґрунтування перспективних варіантів організації фінансів і вироблення фінансової стратегії.

Політика управління фінансовою стійкістю полягає в тому, щоб не просто забезпечувати певний рівень (абсолютну або нормальну) фінансової

555555555555555555555555555555

стійкості, а й сприяти її стабільності в довгостроковій перспективі. Виходячи з аналізу фінансового стану на ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» не здійснюється управління фінансовою стійкістю, адже абсолютні показники весь час змінюються і не просліджується стабільна тенденція до утримання абсолютної фінансової стійкості підприємства.

Також існує чітка невідповідність типу фінансової стійкості її відносним показникам, які повністю або частково суперечать абсолютним, і за аналізований період не відповідають навіть нормативним показникам.

Відносні показники – це найбільш відомий та поширений інструмент аналізу. Коефіцієнти дозволяють оцінити залежність між різними складовими фінансової звітності, наприклад, активами та зобов'язаннями чи витратами та надходженнями, а також їх динаміку. Проте нормативні значення фінансових коефіцієнтів залежать від галузевих особливостей підприємства, його розмірів (мається на увазі, величина річного доходу та середньорічна вартість активів), а також загальний стан економіки, фаза економічного циклу. Недоліком застосування аналізу з допомогою коефіцієнтів є складність щодо остаточного висновку про стійкість підприємства, оскільки загальна картина за показниками часто неоднорідна.

Так, якщо за одним параметром досліджуване підприємство відповідає нормативним значенням, то за іншими спостерігається протилежна ситуація. Це своєрідний дестабілізаційний чинник, який лише посилює суб'єктивність думки аналітика, що здійснює оцінку, тобто його схильність вважати певний фактор головним або брати його до уваги меншою мірою [83].

Отже, нами пропонується використання бального методу оцінки відносних показників фінансової стійкості, за яким кожному коефіцієнту, в залежності від наближення до нормативного показника, присвоюється відповідний бал. Бали за основними показниками підсумовуються і суб'єкту господарювання присвоюється відповідний клас, за яким визначається сукупний по показникам рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ризику:

565656565656565656565656565656

– I клас – фінансово абсолютно стійке підприємство, кредити якого підкріплені інформацією, яка дозволяє бути впевненим у поверненні боргів та виконанні зобов'язань у відповідності з договором. Ліквідність та платоспроможність перебуває у нормальному стані.

– II клас – підприємство з нормальною фінансовою стійкістю, яке демонструє невеликий рівень ризику по кредитах та зобов'язанням, свідчить про незначну слабкість фінансових показників. Підприємства даного класу не розглядаються як ризикові. Платоспроможність та ліквідність підприємства перебуває у нормальному стані.

– III клас – фінансово нестійке підприємство, на якому не передбачається втрата засобів, проте повне погашення процентів при виконанні зобов'язань є сумнівним.

– IV клас – передкризовий стан, підприємство потребує особливої уваги, так як присутній ризик втрати платоспроможності.

– V клас – кризове підприємство найвищого рівня ризику, практично не платоспроможне.

Розрахунок бального методу оцінки фінансової стійкості підприємства наведений в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Класифікація бального методу оцінки фінансової стійкості підприємства

Показник	Границі класів відповідно до критеріїв						
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас		
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	$0,5 i \geq 20$ балів	$0,4 i \geq 16$ балів	$0,3 = 12$ балів	$0,2 = 8$ балів	$0,1 = 4$ бали	$< 0,1 = 0$ балів	
Коефіцієнт ліквідності швидкої	$1,5 i \geq 18$ балів	$1,4 = 15$ балів	$1,3 = 12$ балів	$1,2 : 1,1 = 9 : 6$ балів	$1,0 = 3$ бали	$< 1 = 0$ балів	
Коефіцієнт ліквідності поточної	$2 i \geq 16,5$ балів	$1,9 : 1,7 = 15 : 12$ балів	$1,6 : 1,4 = 10,5 : 7,5$ балів	$1,3 : 1,1 = 6,6 : 1,8$ балів	$0,4 = 1$ бал	$< 1 = 0$ балів	
Коефіцієнт автономії	$0,6 i \geq 17$ балів	$0,59 : 0,54 = 16,2 :$	$0,53 : 0,43 = 11,4 : 7,4$	$0,47 : 0,41 = 6,6 : 1,8$	$0,4 = 1$ бал	$< 0,4 = 0$ балів	

57575757575757575757575757

		12,2 балів	балів	балів		
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$0,5 \geq 15$ балів	$0,4 = 12$ балів	$0,3 = 9$ балів	$0,2 = 6$ балів	$0,1 = 3$ бали	$< 0,1 = 0$ балів
Коефіцієнт фінансової незалежності в частині формування запасів і витрат	$1 \geq 13,5$ балів	$0,9 = 11$ балів	$0,8 = 8,5$ балів	$0,7 : 0,6 = 6,0 : 3,5$ балів	$0,5 = 1$ бал	$< 0,5 = 0$ балів
Кількість балів	100 : 85,3	85,2 : 63,5	63,4 : 56,4	56,3 : 27,1	27 : 14	-

Застосуємо бальний метод оцінки фінансової стійкості до ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» (табл. 2.15).

Отже, провівши бальну (рейтингову) оцінку фінансової стійкості, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» мало другий клас своєї фінансової стійкості.

Поряд із цим оцінювання фінансової стійкості передбачає аналіз факторів формування показників, які характеризують стабільність функціонування підприємства з позиції забезпечення прибутковості операційної діяльності [41].

Таблиця 2.15

Оцінка показників фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод»

за 2020 – 2022 рр. за бальним методом

Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
	значення	кількість балів	значення	кількість балів	значення	кількість балів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0	0,001	0	0,001	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,471	18	3,339	18	1,537	18
Коефіцієнт поточної ліквідності	5,119	16,5	5,888	16,5	3,638	16,5
Коефіцієнт автономії	0,804	17	0,826	17	0,733	17
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,802	15	0,814	15	0,717	15

585858585858585858585858585858

Коефіцієнт фінансової незалежності в частині формування запасів і витрат	1,244	13,5	1,211	13,5	1,364	13,5
Кількість балів	x	80	x	80	x	80
Клас	x	II клас	x	II клас	x	II клас

Серед цих показників чільне місце належить порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості, розрахунок яких проводиться за інформацією форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Важливою методичною проблемою для об'єктивності розрахунків є поділ операційних витрат на змінні і постійні витрати. Змінні витрати – це витрати, величина яких змінюється пропорційно зміні обсягів виробництва (реалізації) продукції.

Постійні витрати – це витрати, що не мають прямої залежності від результатів господарської діяльності та не залежать від обсягів виробництва.

Поріг рентабельності – це вартісний показник, який характеризує суму операційного доходу, що забезпечує повне покриття операційних витрат, тобто беззбитковість операційної діяльності підприємства.

В табл. 2.16 зробимо потрібні розрахунки та визначимо поріг рентабельності та запас фінансової стійкості підприємства ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр.

Таблиця 2.16

Показники порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2022 р. до 2020 р.	
				абсолютно, тне	відносно, %
Операційний дохід, тис. грн	71538	77307	127261	+55723	+77,9
Операційні витрати, тис. грн	48644	90564	106588	+57944	в 2,2 р.б.
у тому числі:					
а) змінні витрати	15769	49589	67271	+51502	в 4,3 р.б.
б) постійні витрати	32875	40975	39317	+6442	+19,6
Прибуток (збиток) від операційної	22894	-13257	20673	-2221	-9,7

5959595959595959595959595959

діяльності, тис. грн					
Маржинальний дохід, тис. грн	55769	27718	59990	+4221	+7,6
Частка (коефіцієнт) маржинального доходу в операційному доході	0,8	0,4	0,5	-0,3	x
Поріг рентабельності, тис. грн	42171	114281	83406	+41235	+97,8
Частка порогу рентабельності в операційному доході, %	58,9	147,8	65,5	+6,6	x
Зона фінансової стійкості, тис. грн	29367	-36974	43855	+14488	+49,3
Запас фінансової стійкості, %	41,1	-47,8	34,5	-6,6	x

За інформацією наведеною в табл. 2.16 у 2022 р., порівняно з 2020 р. операційний дохід збільшився на 77,9 % (55723 тис. грн), а операційні витрати зросли в 2,2 рази. Така динаміка доходів та витрат спричинила скорочення прибутку від операційної діяльності на 2221 тис. грн або 9,7 %. Серед операційних витрат змінні витрати зросли на 51502 тис. грн (в 4,3 рази), а постійні витрати - на 6442 тис. грн (на 19,6 %).

Частка порогу рентабельності зросла на 6,6 %, що є позитивним з точки зору оцінки фінансової стійкості. Так, якщо в 2020 р. для покриття операційних витрат використовувалось сума операційного доходу, що становила 58,9 % від фактичного доходу, то вже в 2022 р. – відповідно 65,5 %.

Запас фінансової стійкості підприємства в 2020, 2022 рр. має позитивні значення (рис. 2.11) і на кінець 2022 р. становив 34,5 % свідчить про стабільність роботи підприємства за критерієм забезпечення прибутковості операційної діяльності.

Розглянуті методики оцінювання фінансової стійкості знайшли широке застосування у ретроспективному аналізі фінансового стану суб'єктів господарювання.

606060606060606060606060606060

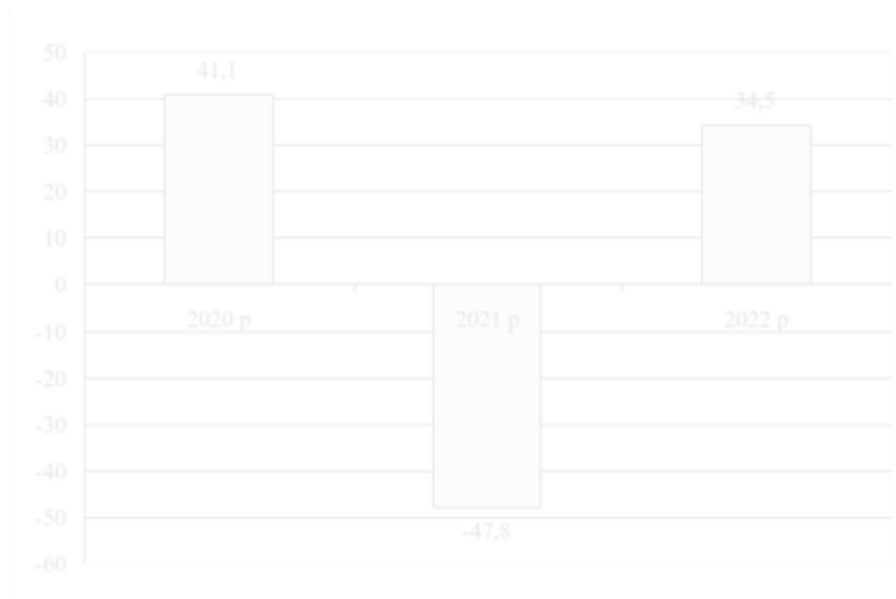

Рис. 2.11. Динаміка запасу фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2020 - 2022 рр., %

Однак для поточного управління фінансовою стійкістю цього недостатньо. Необхідно своєчасно фіксувати зміни у результатах фінансово-господарської діяльності підприємства з метою попередження і недопущення порушень фінансової рівноваги за рахунок моніторингу і діагностики фінансової стійкості підприємства впродовж періоду діяльності, а не тільки після складання квартальної чи річної звітності.

61616161616161616161616161616161

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

3.1. Моделювання стратегії управління фінансовою стійкістю

Управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання є СИСТЕМОЮ принципів, методів та прийомів розроблення і реалізації управлінських рішень, що пов'язані із забезпеченням постійного зростання прибутку, збереженням платоспроможності і кредитоспроможності, підтриманням фінансової рівноваги. Зрозуміло, що управління фінансовою СТІЙКІСТЮ підприємства та її стратегічна націленість має свої певні особливості. Зокрема [25]:

- по-перше, відповідає ознакам підпорядкованості до загальної системи управління господарсько -фінансовою діяльністю всього підприємства;

- по-друге, залежить від економічних особливостей конкурентного середовища та організаційно -правової форми функціонування підприємства;

- по-третє, завжди має зв'язок з постійною дією певних фінансових ризиків погіршення економічної урегульованості використання ресурсного потенціалу.

На нашу думку, процес стратегічного управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання доцільно розглядати на основі економічних принципів, що адекватні умовам та особливостям на різних рівнях господарської діяльності. Враховуючи економічні можливості підприємств в умовах ринкового середовища, нами пропонуються наступні принципи стратегічного управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства (табл. 3.1).

З врахуванням сутності та принципів управління фінансовою стійкістю сільськогосподарських підприємств формуються його стратегічні цілі. Зокрема, стратегічні цілі управління фінансовою стійкістю належать

62626262626262626262626262

більшою мірою до напряму зміцнення становища підприємства в галузі, збереження і підвищення її довгострокових конкурентних позицій на ринку.

Таблиця 3.1

Принципи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства

Дані цілі, як правило, встановлюються на більш середньострокові періоди та орієнтовані на досягнення економічного результату в досить недалекому майбутньому.

На нашу думку, під час визначення системи цілей управління фінансовою стійкістю підприємства потрібно використовувати комплексний підхід, як відображення економічних можливостей суб'єкта господарювання відповідно до змін конкурентного ринкового середовища. Це можна забезпечити за допомогою побудови так званого «дерева цілей», де встановлюються конкретні цілі, що покладені в основу певних видів діяльності.

«Дерево цілей» управління фінансової стійкості – це наочне графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл стратегічної мети на підцілі, завдання та окремі дії. При цьому, основною ідеєю щодо побудови «дерева цілей» управління фінансовою стійкістю підприємства є декомпозиція, що використовується для того, щоб пов'язати стратегічну мету зі способами її досягнення, сформульованими у вигляді завдань для окремих виконавців.

Сформуємо «дерево цілей» управління фінансовою стійкістю для ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» (рис. 3.1).

63636363636363636363636363636363

Рис. 3.1. «Дерево цілей» стратегічного управління фінансовою стійкістю ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод»

Оскільки основна мета, основні і допоміжні цілі служать основою для всіх наступних етапів розроблення стратегії, вибір їх є першим і найвідповідальнішим рішенням при стратегічному управлінні фінансовою стійкістю підприємства. Доцільно відзначити, що у системі стратегічного управління фінансовою стійкістю важливу роль відіграє визначення головної мети, оскільки саме вона, головна (генеральна) мета, визначає концепцію розвитку підприємства, основні напрями його ділової активності та служить орієнтиром у середовищі ринкових перетворень.

Дослідимо погляди науковців на головну мету управління фінансовою стійкістю. Результати дослідження узагальнено та представлено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Принципи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства

646464646464646464646464646464

Головна мета управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства завжди поєднана з головною метою фінансового менеджменту загалом, реалізується з нею в єдиному комплексі заходів та виступає як забезпечувальна до неї.

На нашу думку, головною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику.

Відповідно, забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку та функціонування забезпечується формуванням оптимальної та гнучкої структури капіталу, забезпеченням постійної платоспроможності та ліквідності, збалансуванням грошових потоків, забезпеченням кредитоспроможності, вільним маневруванням грошових коштів, забезпеченням оптимальної структури активів та постійним стабільним перевищення доходів над витратами.

3.2. Оптимізація структури капіталу

Процес оптимізації структури капіталу підприємства має здійснюватися на основі формування цільової структури капіталу – співвідношення власних та запозичених фінансових коштів підприємства, яке дозволяє повною мірою забезпечити досягнення вибраного критерію її оптимізації. Однозначного визначення поняття оптимальної структури капіталу немає, оскільки різні автори трактують оптимальність структуризації капіталу диференційовано за певними критеріями та показниками. Одні автори дають тлумачення оптимальної структури капіталу як певного співвідношення власного та запозиченого капіталу, яке призводить до максимізації вартості акцій підприємства. Тобто критерієм визначення оптимальності структури капіталу ця група авторів визначають максимальну ціну акцій підприємств.

65656565656565656565656565656565

Інша група авторів до критерія оптимізації відносить співвідношення власного та запозиченого капіталів виділяє вартість підприємства (фірми) в цілому. За твердженням цих авторів, метою оптимізації структури капіталу суб'єкта господарювання є формування оптимального співвідношення різних джерел фінансування діяльності підприємства, при якому максимізується вартість самого суб'єкта [7].

У розвитку критерію визначення оптимальності структури капіталу суб'єкта господарювання деякі автори звертають увагу на виділенні ще одного критеріального аспекту, який і максимізує вартість підприємства. Це співвідношення рентабельності власного капіталу та фінансової стійкості підприємства. Цей критерій виділено такими авторами, як І. О. Бланк, О. В. Павловська, Т. Г. Притуляк та іншими. Таким чином, оптимальна структура капіталу – це таке співвідношення використання власних та запозичених коштів, при якому забезпечується найбільша ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості суб'єкта господарювання, тобто максимізується його ринкова вартість [2].

Поділяючи точки зору цієї групи авторів, зауважимо, що саме максимальність одночасного зростання рентабельності власного капіталу та фінансової стійкості підприємства є найбільш змістовним аспектом розкриття оптимальності співвідношення структурних елементів капіталу.

Так, найбільш детально проблему розглянуто І. О. Бланком, зокрема, ним виділено: 1) метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу); 2) метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості; 3) метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків [2].

Характеристику методів оптимізації структури капіталу подано в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

6767676767676767676767676767

факторів, що обумовлені внутрішніми умовами функціонування підприємства, в тому числі розміщенням джерел коштів в активах суб'єкта, швидкістю обороту коштів, структурою витрат тощо.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Процес оптимізації базується на попередній оцінці власного та позикового капіталу при різних умовах його залучення та здійсненні розрахунків середньозваженої вартості капіталів. Вирішення задачі побудовано на виявленні тенденції зміни ціни кожного джерела ресурсів при зміні фінансової структури підприємства.

Згідно з дослідженнями провідних вчених, зростання частки позикових коштів у загальній сумі джерел супроводжується більш швидкими темпами зростання ціни власного капіталу, ніж ціни позикових коштів.

Виходячи з того, що ціна позикових коштів дещо нижча, ніж власних, стверджують, що існує оптимальна структура капіталу, що мінімізує їхню середньозважену ціну, а відповідно, максимізує ціну підприємства.

Ціна підприємства має важливе значення для досягнення стратегічної мети підприємства, так як її зростання призводить до зростання цінності підприємства, його привабливості з точки зору власників майна.

Але оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої ціни капіталу має недолік, так як не враховує впливу сформованої структури на результативні показники діяльності підприємства.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків.

Цей метод пов'язаний з підбором більш дешевих джерел фінансування активів для підприємства. З цією метою всі активи підприємства поділяються на такі три групи: а) необоротні активи; б) постійна частина оборотних активів (незнижуваний мінімум оборотних активів, необхідний підприємству для здійснення поточної операційної діяльності); в) змінна частина оборотних активів.

Існує три підходи до фінансування різних груп активів підприємства:

686868686868686868686868686868686868

консервативний, помірний та агресивний.

При консервативному підході приблизно 50 % змінної частини оборотних активів формується за рахунок короткострокових зобов'язань, інші 50 % змінної частини, постійна частина оборотних активів та необоротні активи покриваються власним капіталом та довгостроковими зобов'язаннями.

При помірному підході 100 % змінної частини оборотних активів формується за рахунок короткострокових зобов'язань, а 100 % постійної частини – за рахунок власних коштів, що дозволяє встановити конкретні його значення на майбутній період. В процесі такого вибору враховуються індивідуальні особливості діяльності кожного підприємства. Заключне рішення по даному питанню дозволяє сформуванню на прогнозований період найбільш прийнятну для підприємства структуру капіталу.

При агресивному підході 100 % змінної частини та 50 % постійної оборотних активів формується за рахунок короткострокових зобов'язань, решта постійної частини оборотних активів та необоротні активи фінансуються за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань.

Враховуючи, що на сучасному етапі довгострокові позики підприємствам практично не надаються, тоді обрана модель фінансування активів буде представляти співвідношення власного та позикового (короткострокового) капіталу, тобто оптимізувати його структуру з цих позицій. Формування показника цільової структури капіталу.

Граничні межі максимально рентабельної та мінімально ризикової структури капіталу дозволяють визначити поле вибору його конкретних значень на плановий період. В процесі цього вибору враховуються раніше розглянуті фактори, що характеризують індивідуальні особливості діяльності даного підприємства.

Остаточне рішення, що приймається по цьому питанню, дозволяє сформуванню на майбутній період показник «цільової структури капіталу», у відповідності з яким буде здійснюватися наступне його формування на

69696969696969696969696969

підприємстві шляхом залучення фінансових коштів з відповідних джерел.

У фінансовому аналізі процес оптимізації структури активів і пасивів підприємства з метою збільшення прибутку називається левериджем. З економічної точки зору леверидж розглядається як певний фактор, незначна зміна якого може привести до суттєвих змін результативних показників.

Отже, леверидж – це важіль, незначною зміною якого можна суттєво змінити результати виробничо-фінансової діяльності підприємства. Левериджем називають важіль впливу на зміну структури активів і пасивів балансу з метою отримання приросту прибутку [17].

Проведемо розрахунок ефекту фінансового левериджу для досліджуваного підприємства (табл. 3.4). За основу приймаємо дані ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» за 2022 р.

70707070707070707070707070707070

Таблиця 3.4

Розрахунок ефекту фінансового левириджу для ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод»

Показник	Варіант 1				Варіант 2				Варіант 3	
Джерела формування капіталу (в середньому за рік), тис. грн	x	178473	x	x	178473	x	x	178473	x	
Власний капітал, тис. грн	x	133855	x	x	89237	x	x	44618	x	
Позиковий капітал, тис. грн	x	44618	x	x	89237	x	x	133855	x	
Частка позикового капіталу, %	x	25	x	x	50	x	x	75	x	
Співвідношення позикового і власного капіталу	x	0,33	x	x	1,00	x	x	3,00	x	
Валовий прибуток, тис. грн	24475	27194	29913	183297	203663	224029	183297	203663	224029	
Темп приросту валового прибутку, %	-10,00	0,00	10,00	-10,00	0,00	10,00	-10,00	0,00	10,00	
Сплачені проценти (26,79 %)*, тис. грн	11953	11953	11953	23906	23906	23906	35860	35860	35860	
Податок на прибуток (18 %), тис. грн	4405	4895	5384	32993	36659	40325	32993	36659	40325	
Чистий прибуток, тис. грн	8116	10346	12576	126397	143097	159798	114444	131144	147844	
Темп приросту чистого прибутку, %	27,5	x	21,6	13,2	x	11,7	14,6	x	12,7	
Коефіцієнт фінансового левириджу	x	-2,748	x	x	1,167	x	x	1,273		

* 26,79 % середній рівень відсоткової ставки за 2022 р. встановлений НБУ (офіційні дані сайту НБУ)

Коефіцієнт фінансового левериджу визначається як відношення темпу приросту чистого прибутку (%) до темпу приросту валового прибутку.

Якщо при розрахунках приймати відсоткову ставку 26,79 % (середнє значення для 15 банків України в 2022 р.), то коефіцієнт фінансового левериджу становитиме (рис. 3.2):

$$\text{КФЛ}_1 = -2,748,$$

$$\text{КФЛ}_2 = 1,167,$$

$$\text{КФЛ}_3 = 1,273.$$

Рис. 3.2. Динаміка коефіцієнту фінансового левериджу при різних рівнях відсоткових ставок

За результатами проведених розрахунків можна зробити висновки, що із зростанням частки позикового капіталу зростає і коефіцієнт фінансового левериджу, що свідчить про зростання ступеня фінансового ризику інвестування за умови зростання плеча фінансового важеля, тобто співвідношення. За результатами розрахунків видно, що у випадку, коли позиковий капітал складатиме більше 50 %, то це є збитковим для підприємства.

Отже, для успішної, рентабельної роботи підприємства, для забезпечення високого рівня його конкурентоспроможності, а також для

забезпечення фінансової стійкості на підприємстві більшу частку фінансових ресурсів повинен становити власний капітал, хоча залучення додаткових кредитних ресурсів не призведе до великих втрат за сталих тенденцій розвитку підприємства та відсотковій ставці за користування кредитними ресурсами.

Вирішення проблеми визначення розміру кредитних ресурсів, що залучаються, залежить від розрахунку оптимального співвідношення позикових та власних коштів, яке б максимізувало фінансову рентабельність підприємства і знижувало середньозважену ціну капіталу (що підвищить ціну підприємства), від обрання «найдешевшої» політики фінансування активів (мінімізації рівня фінансових ризиків) та від формування цільової структури капіталу.

Підсумовуючи вищезазначене, хотілося б відмітити, що обсяги та склад фінансових ресурсів залежить від роду діяльності підприємства, від його розміру, а також від обсягів його виробництва. Наявність фінансових ресурсів у необхідному обсязі, їх ефективне використання визначають платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність підприємства.

Проблемними питаннями для підприємств виступають ті, що пов'язані з формуванням власного капіталу, залученням позичкового капіталу, що вимагає оцінки раціональності їх співвідношення. Тому перед підприємством постає завдання ефективності формування та використання ресурсів, пошуку резервів збільшення власних фінансових ресурсів для забезпечення роботи підприємства в цілому.

3.3. Напрями забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

В умовах постійно змінної ринкової економіки від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі введення в дію досягнень науково-технічного

прогресу, ефективних та раціональних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і тому подібне. Фінансова стабільність держави визначається, перш за все, фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання, а особливе місце агропромислового комплексу та аграрного сектора в народному господарстві визначає необхідність забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.

Стійкість підприємства є якісною характеристикою його стану, індикатором його «здоров'я», основою його життєздатності і підґрунтям стабільності на ринку і розвитку у конкурентному ринковому середовищі. Фінансова стійкість сільськогосподарського підприємства перебуває під дією різноманітних фінансово-економічних факторів. Проте важливим є усвідомлення того, що фінансова стійкість - це ще й така властивість підприємства, яка дозволяє долати всі виробничо-економічні перешкоди і зберігати своє фінансове положення [16].

Умовою життєздатності підприємства й основою його розвитку на конкурентному ринку є його стійкість. На неї впливають різні причини - як внутрішні: виробництво дешевої продукції та надання послуг, які мають попит, міцне становище підприємства на ринку, високий рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій, налагодженість економічних зв'язків із партнерами, ритмічність кругообігу засобів, ефективність господарських і фінансових операцій, незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо; так і зовнішні: податкова політика держави та ринкова кон'юнктура.

Фінансова стійкість - це комплексне поняття, яке в першу чергу пов'язане з відповідною структурою активів і пасивів підприємств, ефективністю їх використання. Від рівня фінансової стабільності багато в чому залежить конкурентоспроможність підприємств, їх потенціал у діловому співробітництві, ефективність реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин.

Відомо, що стабільний розвиток економіки неможливий без

поліпшення фінансового стану підприємств, інакше будь-які позитивні **ЗМІНИ** виявляються тимчасовими, а економічне зростання знову зміниться на кризу. Стійкого фінансового стану досягають при достатності власного капіталу, добрій якості активів, достатньому рівні рентабельності з урахуванням операційного і фінансового ризиків, при достатності ліквідності, стабільних доходах і широких можливостях залучення позикових коштів.

Для забезпечення фінансової стійкості у підприємства має бути гнучка структура капіталу, вміння організувати його рух у такий спосіб, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самофінансування .

Фінансовий стан суб'єкта господарювання, його стійкість і стабільність залежать від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності. В тому випадку, якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансове становище суб'єкта господарювання. І навпаки, внаслідок спаду обсягів виробництва та реалізації відбувається зростання собівартості продукції, зменшення виручки і суми прибутку і, як результат, - погіршення фінансового стану підприємства і зниження його платоспроможності. Стійке фінансове становище, впливає на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансову діяльність підприємства, як складову господарської діяльності, має бути зорієнтовано на забезпечення планомірного надходження і витрат грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій елементів капіталу та найбільш ефективне його використання.

Ефективне управління внутрішніми факторами діяльності суб'єкта господарювання та для підвищення фінансової стійкості має передбачати наступне [32]:

- оптимізацію складу і структури активів підприємства, раціоналізацію їх обороту;

- ефективне розміщення власних фінансових ресурсів та мобілізацію залученого капіталу;

- забезпечення самофінансування за рахунок прибутку, оптимізації податкових платежів, ефективної амортизаційної політики;

- ліквідацію заборгованості підприємства.

Створення сприятливого зовнішнього середовища для підвищення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств слід здійснювати за напрямками:

- формування багатокладної аграрної економіки, забезпечення СВОБОДИ вибору нових організаційно-правових форм господарювання на основі удосконалення земельних та майнових відносин власності;

- надання правовому забезпеченню більшої динамічності, якості і соціально-економічної результативності;

- удосконалення системи управління аграрною сферою; удосконалення системи оподаткування, цінової політики, кредитної системи;

- ліквідація заборгованості і належний страховий захист сільськогосподарських товаровиробників;

- розвиток інфраструктури агропромислового ринку.

В умовах організації ринкових форм господарювання перед досліджуваним підприємствами стоїть проблема зміцнення фінансової стійкості. Зміцнення рівня фінансової стійкості ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» можливе за умови досягнення оперативних цілей. В умовах кризи основними операційними цілями є:

- усунення неплатоспроможності підприємства;

- відновлення фінансової стійкості підприємства;

- зміна фінансової стратегії з метою прискорення економічного зростання;

- збільшення обсягу позитивного грошового потоку;

- зниження обсягів споживання інвестиційних ресурсів підприємства у поточному періоді.

Усунення неплатоспроможності підприємства – це найважливіше завдання, оскільки коли підприємство може своєчасно погасити свої борги перед кредиторами, то це свідчить про встановлення системи розрахунків і попереджує виникнення процедури банкрутства. Не дивлячись на те, що неплатоспроможність підприємства може бути усунена і за рахунок **ВИКОНАННЯ** низки фінансових заходів, фактори, які призвели до неплатоспроможності, можуть залишатись без змін.

Основні оперативні цілі досягнення платоспроможності досліджуваного підприємства є: збільшення величини грошових активів, які забезпечують покриття поточних зобов'язань; скорочення обсягів поточних фінансових зобов'язань (як зовнішніх так і внутрішніх) підприємства.

Отже, можна сказати, що фінансова стійкість - комплексне поняття, яке перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних процесів, тому їх слід визначити як такий стан фінансових ресурсів підприємства, результативності їхнього розміщення і використання, при якому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів при збереженні платоспроможності й кредитоспроможності.

Фінансова стійкість відображає такий стан його фінансових ресурсів і такий ступінь їхнього використання, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими засобами, здатне забезпечити безперебійний процес виробництва й реалізації продукції, а також затрати на його розширення й оновлення.

ВИСНОВКИ

Виконавши дослідження, присвяченого оцінці фінансової стійкості підприємства, можна зробити наступні висновки:

1. Фінансова стійкість – це такий стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва, оскільки дане визначення охоплює аналіз всіх сфер діяльності підприємства, що і включає в себе поняття «фінансова стійкість».

Аналіз щодо трактування поняття «фінансова стійкість» дає змогу визначити, що дана категорія розглядається у вузькому та широкому значеннях. Так, у вузькому значенні фінансову стійкість розглядають як одну з складових оцінки фінансового стану підприємства, яка характеризує «такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним».

В широкому розумінні поняття «фінансова стійкість» включає, крім ефективного формування, розміщення та використання фінансових ресурсів, оптимальну структуру активів, а також передбачає задовільні параметри діяльності підприємства.

2. Залежно від завдань аналізу і тлумачення поняття «фінансова стійкість» порядок розрахунку показників у різних літературних джерел відрізняються. Але як правило, аналіз проводиться у такій послідовності:

- 1) загальна оцінка фінансової стійкості;
- 2) розрахунок за даними балансу системи відносних показників фінансової стійкості;
- 3) розрахунок за даними балансу системи абсолютних показників, які характеризують забезпеченість запасів джерелами формування і дають можливість визначити відповідний тип фінансової стійкості підприємства;

4) розрахунок за даними звіту про фінансові результати та аналіз порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості.

3. Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами можна назвати такі типи фінансової стійкості підприємства: 1) абсолютна фінансова стійкість; 2) нормально стійкий фінансовий стан; 3) нестійкий фінансовий стан; 4) кризовий фінансовий стан.

4. Ліквідність суб'єкта господарювання визначається відношенням вартості ліквідного майна, тобто активів, які можуть бути використані для оплати заборгованостей, до короткострокової заборгованості. По суті, ліквідність суб'єкта господарювання є ліквідністю його балансу. Ліквідність же балансу підприємства характеризує зв'язок можливості продажу його активів з одночасною оплатою пасивів.

Поняття платоспроможності і ліквідності дуже близькі, але друге більш містке. Говорячи про ліквідність підприємства, мають на увазі наявність у нього оборотних активів, теоретично достатніх для погашення поточних зобов'язань. Ліквідність характеризує здатність суб'єкта господарювання розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями шляхом перетворення активів у грошові кошти. А платоспроможність означає можливість підприємства погашати наявними у нього грошовими коштами поточні зобов'язання негайно.

5. Дослідження проводилося на матеріалах ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» Великобагачанського району Полтавської області. Метою діяльності є отримання шляхом виробництва та реалізації с/г продукції, аі також надання учасникам товариства та іншим особамі послуг щодо ведення сільського господарства та здійснення інших, пов'язаних з ним видів діяльності. Результати аналізу фінансово-господарської діяльності засвідчили як позитивні так і негативні тенденції його діяльності.

6. Оцінка показників платоспроможності показала, що протягом 2020 – 2022 рр. досліджуване підприємство не було абсолютно ліквідним, оскільки

частина показників не відповідає нормативному значенню. Варто зазначити, що за досліджуваний період показники ліквідності мають тенденцію до скорочення, що є негативною ознакою.

За даними аналізу ліквідності балансу, можна зробити висновок, що підприємство є фінансово не стійким, а його баланс не є ліквідним, оскільки сума найбільш термінових зобов'язань перевищує суму найбільш ліквідних активів. Інші ж нерівності відповідають визначеним. Такий самий висновок дає можливість зробити і негативна динаміка загального показника ліквідності.

7. Результати розрахунків відносних показників фінансової стійкості свідчать про зниження рівня фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2022 р. частка власного капіталу у валюті балансу становила 73,3 %, що на 7,1 % менше порівняно з 2020 р. (80,4 % у 2020 р.).

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зріс з 0,196 до 0,267, і є в межах нормативного значення, що вказує на відсутність сильної залежності підприємства від кредиторів. За коефіцієнтом фінансового ризику в 2020 р. на 1 грн власного капіталу припадало майже 24 коп. позикового капіталу, в 2022 р. – 21 коп., а отже, існує невисокий ризик вкладення капіталу в ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» Великобагачанського району.

Значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що протягом досліджуваного періоду власний капітал не перевищував позиковий капітал, хоча значення даного показника має негативну динаміку. Сума власного капіталу перевищувала позиковий у 2,7 рази на кінець 2022 р.

Низькі значення коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів та їх динаміка вказують на незначну залежність підприємства від довгострокових зовнішніх джерел фінансування.

Фактичні значення показників стану оборотних активів (коефіцієнти маневреності власного капіталу, забезпеченості оборотних активів і запасів

власними оборотними коштами) суттєво перевищують відповідні нормативні значення, тому за цими критеріями ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» є фінансово стійким підприємством. Разом із тим підвищення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів вказує на позитивну динаміку збільшення частки грошей та їх еквівалентів у структурі власних оборотних коштів.

Коефіцієнт майна виробничого призначення зріс з 0,053 у 2020 р. до 0,220 у 2022 р., що демонструє посилення підприємством позицій щодо забезпеченості майновими ресурсами. Позитивна динаміка спостерігається для коефіцієнта реальної вартості основних засобів, який зріс з 0,008 до 0,043. Як свідчать розрахунки, відбулося скорочення коефіцієнта нагромадження амортизації (з 0,805 до 0,658), що вказує на зниження рівня зносу основних засобів.

За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів підприємство знизило рівень забезпеченості необоротних активів оборотними активами. Якщо в 2020 р. на 1 грн необоротних активів припадало 114,5 грн оборотних, то в 2022 р. – 16,7 грн.

Отже, після проведених розрахунків можна стверджувати, що ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» за більшістю відносних показників має відносно стійкий фінансовий стан та низький рівень залежності від кредиторів, але з негативною динамікою.

8. За результатами проведених розрахунків із визначення типу фінансової стійкості можна стверджувати, що підприємство мало абсолютну фінансову стійкість.

Провівши бальну (рейтингову) оцінку фінансової стійкості, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду ТОВ «Великобагачанський комбикормовий завод» мало другий клас своєї фінансової стійкості.

9. Важливою методичною проблемою для об'єктивності розрахунків є поділ операційних витрат на змінні і постійні витрати. Змінні витрати – це

витрати, величина яких змінюється пропорційно зміні обсягів виробництва (реалізації) продукції. Постійні витрати – це витрати, що не мають прямої залежності від результатів господарської діяльності.

Поріг рентабельності – це вартісний показник, який характеризує суму операційного доходу, що забезпечує повне покриття операційних витрат, тобто безбитковість операційної діяльності підприємства.

За результатами аналізу порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості видно, що у 2022 р., порівняно з 2020 р. операційний дохід збільшився на 77,9 % (55723 тис. грн), а операційні витрати зросли в 2,2 рази. Така динаміка доходів та витрат спричинила скорочення прибутку від операційної діяльності на 2221 тис. грн або 9,7 %. Серед операційних витрат змінні витрати зросли на 51502 тис. грн (в 4,3 рази), а постійні витрати - на 6442 тис. грн (на 19,6 %).

Частка порогу рентабельності зросла на 6,6 %, що є позитивним з точки зору оцінки фінансової стійкості. Так, якщо в 2020 р. для покриття операційних витрат використовувалось сума операційного доходу, що становила 58,9 % від фактичного доходу, то вже в 2022 р. – відповідно 65,5 %. Запас фінансової стійкості підприємства в 2020, 2022 рр. має позитивні значення і на кінець 2022 р. становив 34,5 % свідчить про стабільність роботи підприємства за критерієм забезпечення прибутковості операційної діяльності.

10. Процес стратегічного управління фінансовою стійкістю необхідно розглядати на основі економічних принципів, що адекватні умовам та особливостям на різних рівнях господарської діяльності. Враховуючи економічні можливості підприємств в умовах ринкового середовища, ми пропонуємо наступні принципи стратегічного управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання.

11. «Дерево цілей» управління фінансової стійкості – це наочне графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл стратегічної мети на підцілі, завдання та окремі дії. При

цьому, основною ідеєю щодо побудови «дерева цілей» управління фінансовою стійкістю підприємства є декомпозиція, що використовується для того, щоб пов'язати стратегічну мету зі способами її досягнення, сформульованими у вигляді завдань для окремих виконавців.

Процес оптимізації структури капіталу підприємства має здійснюватися на основі формування цільової структури капіталу – співвідношення власних та запозичених фінансових коштів підприємства, яке дозволяє повною мірою забезпечити досягнення вибраного критерію її оптимізації. В роботі були проведені розрахунки щодо визначення оптимальної структури капіталу, через оцінку ефекту фінансового левериджу. Коефіцієнт фінансового левериджу визначається як відношення темпу приросту чистого прибутку (%) до темпу приросту валового прибутку.

За результатами проведених розрахунків можна зробити висновки, що із зростанням частки позикового капіталу зростає і коефіцієнт фінансового левериджу, що свідчить про зростання ступеня фінансового ризику інвестування за умови зростання плеча фінансового важеля, тобто співвідношення. За результатами розрахунків видно, що у випадку, коли позиковий капітал складатиме більше 50 %, то це є збитковим для підприємства.

Отже на підставі проведеного дослідження, підприємств доцільно надати наступні рекомендації:

- постійно визначати оптимальний об'єм інвестицій в дебіторську заборгованість і встановлення доцільної частки реалізації товарів в кредит в загальному об'ємі товарообігу;
- розробка стандартів кредитування, тобто прийнятних критеріїв кредитоспроможності клієнтів і встановлення кредитних комерційних лімітів для різних клієнтів згідно цим критеріям;
- створити системи дисконтів та інших методів стимулювання більш прискореної оплати дебіторської заборгованості, включаючи вдосконалення системи розрахунків;

- розробка системи моніторингу погашення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- з метою запобігання виникнення простроченої дебіторської заборгованості запровадити розрахунки із ненадійними покупцями за допомогою акредитивів;
- розробити ефективну стратегію управління ліквідністю та платоспроможністю;
- запровадження заходів уповільнення грошових коштів, що дасть можливість відстрочити оплату кредиторської заборгованості.

Особливу увагу потрібно звернути на співвідношення між постійними та змінними витратами.

В свою чергою, управління фінансовою стійкістю передбачає вплив на його обсяг і структуру активів, а також джерел їх формування з метою підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. Налагоджений механізм управління фінансовою стійкістю має передбачати:

- розроблення загальної стратегії управління фінансовою стійкістю;
- чітку постановку цілей і завдань (пропоноване «дерево цілей») управління фінансовою стійкістю, а також контроль за їх дотриманням у **ПЛАНОВОМУ** періоді;
- удосконалення методики визначення й аналізу ефективності використання усіх видів капіталу;
- розроблення напрямків оптимізації процесу управління капіталом, а також їх аналізу і впровадження;
- розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами;
- орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління фінансовою стійкістю та капіталом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безгінова Л. І. Оцінка фінансової стійкості підприємств роздрібної торгівлі. *Регіональні перспективи*. 2021. № 4. С.142-144.
2. Безкровний О. В., Корнієнко Е. В., Вовченко В. Д., Жигилій О. П. Економічна сутність поняття «Фінансовий стан» підприємства та фактори, що його визначають. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції [„Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін”]*. Полтава. 2022. С. 836-839.
3. Безкровний Олександр, Вовченко Валерія, Жигилій Олександр. Оптимізація фінансового планування крізь призму оцінки фінансових показників діяльності підприємства. *Матеріали ІХ всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених [„Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”]*. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 11-13.
4. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2019. № 3. С.117-128.
5. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. *Фінансовий аналіз : навч. посіб.* Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
6. Борисова В. А. Методологічні основи аналізу фінансового стану підприємств агропромислового виробництва. *Фінанси України*. 2016. № 10. С. 63-68.
7. Василик О. Д., Павлюк К. В. Фінансова стабільність як фактор економічного зростання. *Економіка України*. 2018. № 12. С. 5-11.
8. Вожжов А. П., Новикова Р. О. Фінансові методи забезпечення економічного зростання. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 74-83.
9. Головний Звіт про прибутки і збитки за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Вісник бухгалтера і аудитора України*. 2017. № 12. С. 22-29.

10. Гущина І. І., Агапова М. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємств-ва. *Бухгалтерський вісник*. 2022. № 94. С. 17-20.
11. Гнідаш О. В. Оцінка та шляхи підвищення ділової активності підприємства. *зб. наук. праць за резул. наук. конф. молодих вчених [„Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу”]*. Випуск 11. / Пол. держ. аграр. академія. Полтава: ПДАА, 2013. С. 279-283.
12. Дем'яненко І. В. Фінансова стійкість підприємств та її бюджетно-податкове регулювання. *Фінанси України*. 2019. № 5. С. 127-129.
13. Економічний аналіз : навч. посіб. / [за ред. М. Г. Чумаченка]. Київ : КНЕУ, 2011. 540 с.
14. Жежера М. Порівняльна характеристика методики проведення аналізу фінансового стану підприємства в Україні та за кордоном. *Економіка. Фінанси. Право*. 2009. № 5. С. 23-25.
15. Жигилій О. П., Марченко Т. І. Теоретичні аспекти оцінки ефективності використання основних засобів. *Матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції [„Тренди та перспективи розвитку міждисциплінарних досліджень”]*. м. Хмельницький, 25 листопада, 2022 рік / ГО „Молодіжна наукова ліга”. Вінниця: ГО „Європейська наукова платформа”, 2022. С. 47-50.
16. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07. 1999 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
17. Іваненко В. М. Курс економічного аналізу : [навч. метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни]. Київ : МАУП, 2010. 263 с.
18. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : МАУП, 2016. 146 с.
19. Качмарик Я. Д., Хутрий Р. І. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємства. *Фінанси України*. 2019. № 10. С. 138-144.

20. Качура А. Є. Модель формування оптимальної структури джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Держава та регіони*. 2021. № 1. С. 74-81.
21. Кізима А. Я., Кушнірик І. Л. Аналіз руху коштів на підприємстві. *Фінанси України*. 2017. № 7. С. 11.
22. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
23. Колменська Т. Методика аналізу прибутку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. № 12. С. 2-8.
24. Кондратьєв О. В. Фактори забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Фінанси України*. 2022. № 9. С. 73-78.
25. Кондратьєв О. В. Фінансова стійкість у механізмі господарювання підприємства. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 73-77.
26. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. Київ : „Знання”, КОО, 2017. 378 с.
27. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів. *Фінанси України*. 2018. № 1. С. 113-117.
28. Кравчук Г. В. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. *Фінанси України*. 2020. № 8. С. 128-130.
29. Ластовенко І. В. Фінансові показники як основа механізму регулювання економікою. *Фінанси України*. 2022. № 3. С. 73-79.
30. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 387 с.
31. Лігоненко Л. О., Новикова Н. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 310 с.
32. Лучков О. І. Визначення оптимального розміру дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 22-27.
33. Мамонтова М. А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств. *Фінанси України*. 2021. № 8. С. 103-106.
34. Мних Є. В., Біленька Н. А. Оцінка фінансового стану підприємства

за умов застосування методів точкової статистичної експертизи. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2020. № 2. С. 27-30.

35. Найденко О. С. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім.*

В. Даля. 2021. № 2 (84). С.162-170.

36. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 9. С. 5-8.

37. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: суть, класифікація, структура. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 16-25.

38. Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2021. № 11. С. 54-60.

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 „Доходи” зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 „Звіт про фінансові результати” зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

42. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Київ : Знання, 2008. 630 с.

43. Плиса В. Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємства. *Фінанси України*. 2019. № 1. С. 67-72.

44. Раєвнева О. В., Степуріна С. О. Моделювання фінансової діагностики стану підприємства. *Економіка і регіони*. 2022. № 3. С. 74-80.

45. Савчук В. К., Москаленко О. В. Вплив інфляції на оцінку показників прибутковості підприємства. *Економіка України*. 2020. № 1. С. 50-60.

46. Смачило В. В., Будникова Ю. В. Оцінка фінансової стійкості підприємств. *Економічний простір : Збірник наукових праць*. 2020. № 20/2. С.

245-249.

47. Сопко В. Методика визначення фінансового стану підприємства за даними балансу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 12. С. 8-11.

48. Сугоняко О. А. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його оздоровлення. *Фінанси. Право*. 2011. № 3. С. 5-9.

49. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. Київ : Алерта, 2013. 485 с.

50. Таркуцяк А. О. Фінансовий аналіз. Київ : Вища школа, 2011. 204 с.

51. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз бізнесу : навч. посіб. Полтава : Інтер Графіка, 2004. 288 с.

52. Фінанси підприємств : підручник [3-тє вид., перероб. та доп.] / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Подд'єрьогін. Київ. : КНЕУ, 2006. 460^с.

53. Фінансова діяльність підприємства : підручник / [О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. Г Орлов та ін.]. Київ : Либідь, 1998. 312 с.

54. Фокіна Н. П., Бокій В. І. Економічна безпека підприємства - найважливіша складова фінансової стійкості. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 8. С.111-114.

55. Хлістунова Н. В. Фінансові ризики і платоспроможність підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 7. С. 63-68.

56. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 360 с.

57. Шиян Д. В. Комплексна оцінка фінансового стану галузей економіки. *Фінансовий контроль*. 2018. № 2. С. 54-62.

ДОДАТКИ

25	https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3734/diplomrobfbss2017md.pdf	2 джерела	0.58%
26	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8142	3 джерела	0.47%
27	http://bukvasha.ru/diplom/228450	9 джерел	0.45%
28	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8167/1/%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb.%20%d0%9a%d0%be%d1%9c	2 джерела	0.54%
29	https://nmetau.edu.ua/file/zbirnik_2023_lbr_1_rbr_.pdf	2 джерела	0.52%
30	http://www.av-e.ru/referaty_po_bankovskomu_delu/diplomnaya_rabota_analiz_finansovogo_3.php	7 джерел	0.39%
31	https://eprints.oa.edu.ua/4909/1/Kharchuk.pdf	2 джерела	0.25%
32	http://www.dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10259/1/2020_Pinchuk.pdf	2 джерела	0.42%
34	https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3253/dyplommagystr.pdf	2 джерела	0.41%
35	http://www.referatmix.ru/referats/104/referatmix_95264.htm	3 джерела	0.21%
36	https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2010/145-132-17.pdf	2 джерела	0.46%
37	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/7619	3 джерела	0.4%
40	http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/53368/4/prohramy_2021_Finansovyi_analiz.pdf		0.38%
41	https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/MV-12-2019.pdf		0.12%
42	https://ronl.org/referaty/finansovye-nauki/226188		0.14%
43	https://riccardofogli.ru/uk/other/analiz-i-ocenka-finansovo-ekonomicheskogo-sostoyaniya-predpriyatiya.html		0.43%
45	http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/6873/1/MR_Sniezhyk.pdf		0.31%
46	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8141		0.41%
47	https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41671		0.32%
49	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=652404	3 джерела	0.4%
50	http://193.43.95.115/bitstream/123456789/138/1/Aktyalniputanniasychasnoieconomiku_1_2010.pdf	9 джерел	0.4%
51	http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27690	4 джерела	0.39%

52	http://uareferat.com/rus/details/19355	0.27%
53	http://vtei.com.ua/doc/2018/konf18/7.pdf	0.32%
54	https://pdfslide.net/documents/-oe-oe-2-foe.html	5 джерел 0.32%
55	http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/18oct2016/18oct2016.pdf	2 джерела 0.32%
56	http://www.khntusg.com.ua/files/2ikonf2011/section5.pdf	0.37%
57	http://uadocs.exdat.com/docs/index-389072.html	0.32%
58	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7164/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba	2 джерела 0.37%
60	https://shron1.chtyvo.org.ua/Kharchenko_Oleksandr/Upravlinnia_platospromozhnistiu_v_systemi_finansovoi_bezpeky_pidprium	0.37%
61	https://2dip.su/%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%8B%D0%B5_%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BA	2 джерела 0.3%
62	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9A%D...	0.14%
63	https://devma.com.ua/uk/journals/download/t-12-10-2014	0.25%
64	https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/download/4/4/14-1?inline=1	0.3%
65	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7625/3/Ivanov_Dmutro_Igorevich-FKm-61%20%28z%29.pdf	2 джерела 0.3%
66	https://repository.lnau.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1500/%d0%9a%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b4%d0%ba	5 джерел 0.35%
67	http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/13.pdf	7 джерел 0.35%
69	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7174/1/3_%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba	0.08%
70	http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015.pdf	0.34%
71	http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2879/1/%d0%9d%d0%9f%d1%81%d0%bb%d1%81%d1%82_%d0%a4%d0%ba	0.29%
72	http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/%d0%98%d0%bd%d1%84%d1%80%d0%b0%d1%81%d1%82%d1%80%d0%ba	0.27%
73	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/641048/mod_folder/content/0/%D0%9A%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%80%D0%BA	0.34%
75	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/232	2 джерела 0.06%
76	https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ce6d42bc-523b-4773-a71a-38722c56d0d8/content	0.33%

77	https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/699/1/KSV_S_2017_2.pdf	0.28%
78	http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/24.pdf	0.21%
79	http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/6877/1/MR_Chernyavsky.pdf	0.09%
80	http://refpin.ru/ref_rnajgeatyty.html	8 джерел 0.33%
82	http://eprints.kname.edu.ua/55385/1/2019%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.184%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B_%D0%A4%D0%...	0.21%
83	https://www.studmed.ru/view/kursova-robota-sistema-montoringu-fnansovogo-stanu-pdpriyemstva-na-ukr_be7a0c5.html?pag...	0.25%
84	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8141/1/%d0%9f%d0%b8%d1%81%d0%ba%d1%83%d0%bd%20%d0%a2.%d0...	0.31%
85	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1774/1/%d0%a7%d0%b5%d0%b1%d0%b5%d1%80%d1%8...	10 джерел 0.31%
87	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6454/1/tezies.pdf	4 джерела 0.16%
88	http://www.xktei.km.ua/files/zb19.pdf	0.25%
89	https://irlykhuml.univer.km.ua/server/api/core/bitstreams/09cd61c6-8112-4afa-ac49-9818e93bb1bc/content	0.3%
90	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8366/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%...	0.09%
91	https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162854/%d0%97%d0%b8%d0%bd%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%...	0.17%
92	https://www.stud24.ru/finance/ocnka-fnansovo-stjkost-pdprimstva/462676-1752273-page1.html	2 джерела 0.3%
93	http://vtei.com.ua/doc/2018/konf18/3.pdf	5 джерел 0.13%
96	https://irlykhuml.univer.km.ua/server/api/core/bitstreams/8bfa34d6-f74b-406c-82d3-ba5248f7a852/content	0.29%
97	https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/eb2f6f77-33a0-481a-9c3a-aec02323c31e/content	0.23%
98	http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1682/1/%D0%A4%D0%90_K%D0%9B%20_%202016.pdf	0.29%
100	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6608/1/%d0%a2%d0%b5%d0%b7%d0%b8_%d0%9f%d0%94%d0%90%...	0.28%
101	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94398/1/Lisovenko_mag_rob.pdf	0.23%
102	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/8777/1/%d0%a4%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%...	2 джерела 0.18%
103	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9506/1/PIYAVKA_FBS1.pdf	0.28%

104	http://eprints.kname.edu.ua/10922/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F_%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD_%D1...	0.23%
105	https://fim.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/Konferentsiya_zbirnyk.pdf	4 джерела 0.28%
106	http://www.fin.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0...	0.12%
107	https://repository.lnau.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1504/%d0%9b%d0%b0%d1%85%20%d0%b4%d0%b8%d0%...	0.28%
108	http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/issue/download/131/209	3 джерела 0.27%
109	https://repository.lnau.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1438/%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc...	0.27%
110	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14646/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%	2 джерела 0.27%
111	http://institute.com.ua/moreinfo.php?diplomID=49199	0.14%
112	https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5546/finansova-stiykist.pdf	0.27%
113	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/71087/1/Havryshenko_Masters_thesis_.pdf	2 джерела 0.14%
114	http://5fan.ru/wievjob.php?id=44091	0.21%
116	http://diplomba.ru/work/57280	0.13%
117	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7825/1/Lypur_Maruna_Mukolaivna-FKm-61%20%28z%29.pdf	0.2%
118	https://www.ronl.org/doklady/finansy/317158	0.09%
119	http://files.khadi.kharkov.ua/avtomobilnij-fakultet/tekhnichnoji-ekspluatatsiji-ta-servisu-avtomobilej/item/download/10428_6...	0.09%
120	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8242/1/%d0%94%d0%98%d0%9f%d0%9b%d0%9e%d0%9c_%d0%9c%	2 джерела 0.25%
121	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=529044	0.17%
122	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1337/1/%d0%90%d1%83%d0%b4%d0%b8%d1%82%20%	2 джерела 0.25%
123	http://oia.lntu.edu.ua/files/Zbirnyk_tez_Ch_2_07_12_2013.pdf	0.25%
124	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7114/1/%d0%b0%d0%b2%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%	0.16%
125	http://www.hgi.org.ua/dip_img-09/piskun.php	0.05%
126	http://dodiplom.ru/ready/67011	2 джерела 0.09%

127	http://eprints.kname.edu.ua/50444		0.15%
128	https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2908/materialymizhnarodnoyikonferenciyi29032019.pdf	2 джерела	0.23%
129	http://www.hgi.org.ua/dip_img-09/polska.php		0.17%
130	http://diplomba.ru/work/57049		0.21%
131	http://dypлом.org.ua/index.php?name=Kurs2&op=viewfile&id=46		0.05%
132	https://referatss.com.ua/work/upravlinnja-produktivnistju-operacijnoi-dijalnosti-pat-jagotinskij-maslozavod		0.06%
133	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/62580/1/%d0%9d%d0%9d%d0%86%d0%9d%d0%9e_2024_073.3_%d0%9f%d1%9d	2 джерела	0.21%
134	http://www.dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13143/1/%d0%9c%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b6%d0%b5%d0%b6	2 джерела	0.21%
135	http://diplomba.ru/work/56550	2 джерела	0.15%
136	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=602719	8 джерел	0.2%
137	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2740/1/%d1%81%d1%82%d1%83%d0%b4%20%d0%ba%d0%be%d0%...		0.08%
138	https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bce481c0-e6ad-4925-ad54-65eecc2f6c1/content		0.15%
139	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10574	2 джерела	0.14%
140	https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/348-kvalifikatsiini-roboty.html?download=5437%3Akvalifikatsiina-r...		0.2%
141	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8245/1/%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc_%d0%a0%d0%b5...		0.09%
142	https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1542094322267.pdf		0.19%
143	http://vuzlib.com.ua/articles/book/43996-Problemi_konkurentospromozhnos/5.html		0.13%
144	https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ff65a83e-ead9-454f-ba02-8bee11ed78b0/content		0.18%
145	https://ronl.org/sochineniya/finansovye-nauki/224622	2 джерела	0.07%
146	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/913063ca-6594-4baf-a27f-7cd73bb9551e/content		0.06%
147	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=652517	2 джерела	0.1%
148	https://economics.net.ua/files/archive/2022/No6/65.pdf		0.12%

149	http://nnibm.khntusg.com.ua/library/visniki/vesnik_99.pdf		0.1%
150	http://samzan.ru/219951		0.12%
151	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/65d14d62-57ef-48b3-9b35-1f4f29dbb68d/content		0.06%
152	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/641048/mod_folder/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%...		0.16%
153	https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/36428/1/051_Orehivska%20Valentyna%20Petrivna.pdf		0.05%
154	https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/14434/1/%d0%92%d0%9a%d0%a0.%d0%94%d0%b5%d0%b9%d0%bd%d0%b...		0.11%
157	http://elar.khnu.km.ua/bitstream/123456789/11605/1/%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%d0%bd%d0%b0_%...		0.15%
160	http://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/vidom_self_oa_m23.pdf	5 джерел	0.15%
161	https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/46991		0.08%
163	https://ronl.org/referaty/finansy/276570	10 джерел	0.14%
164	https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/6452/programakonferenciyi9122020.pdf	4 джерела	0.14%
165	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94508/1/Azarov_mag_rob.pdf		0.07%
166	http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/EK-MAG-2020-.pdf	2 джерела	0.13%
167	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/19749/%d0%a4d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%be%d0%b2%...		0.13%
168	http://osvita-plaza.com.ua/view/06/06-220.htm	2 джерела	0.13%
169	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/641048/mod_folder/content/0/%D0%9A%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%...		0.13%
170	https://fin.at.ua/publ/1-4		0.08%
171	https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162638/%d0%9c%d0%b0%d0%bd%d1%83%d0%ba%d1%8f%d0%bd_072-1...		0.08%
172	http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/1219/1/Mamedov_P.P_Upravlinnya_finansovoyu_stiykisty_orhanizatsiyi_M_2018.p..		0.13%
173	https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/36668/2/1_%d0%93%d0%b2%d0%be%d0%b7%d0%b4%d0%b8%d0%ba_%d0%...	2 джерела	0.06%
174	https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/02/Vidomist-samootsinyuvannya-141-Elektropryvod-me...		0.06%
178	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/517691/mod_resource/content/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%...	5 джерел	0.11%

179	https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1747/%d0%94%d0%be%d1%86.%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0...	0.06%
180	http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7188/1/0405_D_EMUz-19-1_Cherepanska%20lryna.pdf	0.06%
181	https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/719e3040-8a0a-4f98-a0d4-93f450ba7f0d/content	0.05%
183	http://institute.com.ua/moreinfo.php?diplomID=29387	6 джерел 0.05%
184	https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/Osnovni_oficiyni_doc_UU/Osvitnya_d_t/Pol_pro_vipyskny_kvalifikac...	0.11%
185	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/58dece11-cc06-4ec0-b0cc-d31d0c14581c/content	0.05%
186	https://docplayer.net/85184740-Silke-gospodarstvo-vinnichchini-tendenciyi-zmin-efektivnosti-gospodarskoyi-diyalnosti-riznih-...	0.05%
187	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3934/1/%d0%a0%d0%be%d0%bb%d1%8c%20%d0%b1%d0%b0%d0%b...	0.05%
188	https://audit.kntu.kr.ua/files/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4_2022_%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%...	4 джерела 0.05%
189	http://ekon.in.ua/analiz-efektivnosti-vikoristannya-zalucheni-h-koshtiv-pidpriyem.html	0.1%
190	https://pl.uu.edu.ua/%d0%ba%d0%b0%d1%84%d0%b5%d0%b4%d1%80%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d1%80...	5 джерел 0.09%
191	http://novaosvita.com/wp-content/uploads/2017/04/ScEdSoc-Kyiv-Dec2016_P2.pdf	9 джерел 0.08%
192	http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4899/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%b1...	6 джерел 0.08%
194	http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/visnuknby/mvuabs/201335.pdf	2 джерела 0.08%
195	https://skaz.com.ua/finansi/12935/index.html?page=12	2 джерела 0.08%
196	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%80...	3 джерела 0.08%
197	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=720767	6 джерел 0.08%
198	http://p-for.com/book_421_glava_11_2.6_Personal_i_upravlenie.html	4 джерела 0.07%
199	http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/3074?locale=zh_CN	5 джерел 0.07%
200	https://myreferatik.in.ua/work/8137309/analiz-finansovo-ekonomichnoi-dial-nosti	8 джерел 0.06%
201	http://vidminno.com/info_49322.html	9 джерел 0.06%
202	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89717/1/Prokopenko_bac_rob.pdf	2 джерела 0.05%

204	http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1716/1/%d0%90%d0%bd%d1%82%d0%b8%d0%bf%d1%87%d1%83%d0%...	0.05%
205	https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/43272/1/%d0%9c%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b5%d1%80%d1%8...	0.05%
206	http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37438/1/vestnik_KhPI_2018_20_Herashchenko_Napriamky_pid	3 джерела 0.05%
207	https://documentsite.net/338681	9 джерел 0.05%
208	http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/25235	3 джерела 0.05%
209	https://ela.kpi.ua/jspui/bitstream/123456789/28355/1/Shiluk_bakalavr.pdf	2 джерела 0.05%
210	https://westudents.com.ua/glavy/17961-64-analz-fnansovo-stykost-pdprimstva-za-absolyutnimi-vdnosnimi-pokaznikami.html	0.05%

Джерела з Бібліотеки

57

1	Студентська робота	ID файлу: 1016119408	Навчальний заклад: Open International University of Hum	7 джерел	1.4%
5	Студентська робота	ID файлу: 1016119223	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.98%
7	Студентська робота	ID файлу: 1015856816	Навчальний заклад: Open International University of Hum	5 джерел	0.95%
9	Студентська робота	ID файлу: 1016119221	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.78%
33	Студентська робота	ID файлу: 1016041389	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.47%
38	Студентська робота	ID файлу: 1015778700	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.46%
39	Студентська робота	ID файлу: 1015972775	Навчальний заклад: Open International University of Hum	8 джерел	0.46%
44	Студентська робота	ID файлу: 1015841158	Навчальний заклад: Open International University of Hum	7 джерел	0.42%
48	Студентська робота	ID файлу: 1015833749	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.4%
59	Студентська робота	ID файлу: 1015723718	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.37%
68	Студентська робота	ID файлу: 1010387444	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.35%
74	Студентська робота	ID файлу: 1016042488	Навчальний заклад: Open International University of Hum	2 джерел	0.34%
81	Студентська робота	ID файлу: 1015600467	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.16%
86	Студентська робота	ID файлу: 1010777131	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.05%

94	Студентська робота	ID файлу: 1015511556	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.25%
95	Студентська робота	ID файлу: 1013583250	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 2 Джерело	0.19%
99	Студентська робота	ID файлу: 1013464901	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.28%
115	Студентська робота	ID файлу: 1010762575	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.13%
155	Студентська робота	ID файлу: 1010616898	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.16%
156	Студентська робота	ID файлу: 1013464906	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.15%
158	Студентська робота	ID файлу: 1015989331	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.15%
159	Студентська робота	ID файлу: 1015885663	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.07%
162	Студентська робота	ID файлу: 1013126638	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.06%
175	Студентська робота	ID файлу: 1010617308	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.05%
176	Студентська робота	ID файлу: 1012560649	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 3 Джерело	0.12%
177	Студентська робота	ID файлу: 1009503485	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.06%
182	Студентська робота	ID файлу: 1014354909	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.11%
193	Студентська робота	ID файлу: 1013499760	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.08%
203	Студентська робота	ID файлу: 1013464905	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.05%
211	Студентська робота	ID файлу: 1015879014	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.05%

Цитати

Цитати

2

1 «фінансова стійкість - це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування»

2 «фінансова стійкість підприємства»

Посилання

1

1. Безгінова Л. І. Оцінка фінансової стійкості підприємств роздрібною торгівлі. Регіональні перспективи. 2021. № 4. С.142-144. 2. Безкровний О. В., Корнієнко Е. В., Вовченко В. Д., Жигилій О. П. Економічна сутність поняття «Фінансовий стан» підприємства та фактори, що його визначають. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції [„Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін“]. Полтава. 2022. С. 836-839. 3. Безкровний Олександр, Вовченко Валерія, Жигилій Олександр. Оптимізація фінансового планування крізь призму оцінок фінансових показників діяльності підприємства. Матеріали ІХ всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених [„Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики“]. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 11-13. 4. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. Фінанси України. 2019. № 3. С.117-128. 5. Білик М. Д., Павловська О. В., Питуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с. 6. Борисова В. А. Методологічні основи аналізу фінансового стану підприємств агропромислового виробництва. Фінанси України. 2016. № 10. С. 63-68. 7. Василик О. Д., Павлюк К. В. Фінансова стабільність як фактор економічного зростання. Економіка України. 2018. № 12. С. 5-11. 8. Вожжов А. П., Новикова Р. О. Фінансові методи забезпечення економічного зростання. Фінанси України. 2020. № 3. С. 74-83. 9. Головний Звіт про прибутки і збитки за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Вісник бухгалтера і аудитора України. 2017. № 12. С. 22-29. 85 10. Гущина І. І., Агапова М. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємств. Бухгалтерський вісник. 2022. № 94. С. 17-20. 11. Гнідаш О. В. Оцінка та шляхи підвищення ділової активності підприємства. зб. наук. праць за резул. наук. конф. молодих вчених [„Економіка і підприємство: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу“]. Випуск 11. / Пол. держ. аграр. академія. Полтава: ПДАА, 2013. С. 279-283. 12. Дем'яненко І. В. Фінансова стійкість підприємств та її бюджетно-податкове регулювання. Фінанси України. 2019. № 5. С. 127-129. 13. Економічний аналіз : навч. посіб. / [за ред. М. Г. Чумаченка]. Київ : КНЕУ, 2011. 540 с. 14. Жежера М. Порівняльна характеристика методики проведення аналізу фінансового стану підприємства в Україні та за кордоном. Економіка. Право. 2009. № 5. С. 23-25. 15. Жигилій О. П., Марченко Т. І. Теоретичні аспекти оцінки ефективності використання основних засобів. Матеріали ІІ Міжнародної студентської наукової конференції [„Тренди та перспективи розвитку міждисциплінарних досліджень“]. м. Хмельницький, 25 листопада, 2022 рік / ГО „Молодіжна наукова ліга“. Вінниця: ГО „Європейська наука платформа“, 2022. С. 47-50. 16. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні“ від 16.07. 1999 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 17. Іваненко В. М. Курс економічного аналізу : [навч. метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни]. Київ : МАУП, 2010. 263 с. 18. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : МАУП, 2016. 146 с. 19. Качмарик Я. Д., Хутрий Р. І. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємства. Фінанси України. 2019. № 10. С. 138-144. 86 20. Качура А. Є. Модель формування оптимальної структури джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Держава та регіони. 2021. № 1. С. 74-81. 21. Кізіма А. Я., Кушнірик І. Л. Аналіз руху коштів на підприємстві. Фінанси України. 2017. № 7. С. 11. 22. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с. 23. Колменська Т. Методика аналізу прибутку. Бухгалтерський облік і аудит. 2018. № 12. С. 2-8. 24. Кондратьєв О. В. Фактори забезпечення фінансової стійкості підприємства. Фінанси України. 2022. № 9. С. 73-78. 25. Кондратьєв О. В. Фінансова стійкість у механізмі господарювання підприємства. Фінанси України. 2021. № 7. С. 73-77. 26. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. Київ : „Знання“, КОО, 2017. 378 с. 27. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів. Фінанси України. 2018. № 1. С. 113-117. 28. Кравчук Г. В. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Фінанси України. 2020. № 8. С. 128-130. 29. Ластовенко І. В. Фінансові показники як основа механізму регулювання економікою. Фінанси України. 2022. № 3. С. 73-79. 30. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 387 с. 31. Лігоненко Л. О., Новикова Н. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства : навч. посіб. Київ : нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 310 с. 32. Лучков О. І. Визначення оптимального розміру дебіторської заборгованості. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 1. С. 22-27. 33. Мамонтова М. А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств. Фінанси України. 2021. № 8. С. 103-106. 34. Мних Є. В., Біленька Н. А. Оцінка фінансового стану підприємства 87 за умов застосування методів точкової статистичної експертизи. Бухгалтерський облік та аудит. 2020. № 2. С. 27-30. 35. Найденко О. Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2021. № 2 (84). С.162-170. 36. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2021. № 9. С. 5-8. 37. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: суть, класифікація, структура. Фінанси України. 2019. № 2. С. 16-25. 38. Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств. Фінанси України. 2021. № 11. С. 54-60. 39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності“ зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 „Доходи“ зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 „Звіт про фінансові результати“ зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 42. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Київ : Знання, 2008. 630 с. 43. Плиса В. Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємства. Фінанси України. 2019. № 1. С. 67-72. 44. Раєвнева О. В., Степурина С. О. Моделювання фінансової діагностики стану підприємства. Економіка і регіони. 2022. № 3. С. 74-80. 45. Савчук В. К., Москаленко О. В. Вплив інфляції на оцінку показників прибутковості підприємства. Економіка України. 2020. № 1. С. 50-60. 46. Смачило В. В., Будникова Ю. В. Оцінка фінансової стійкості підприємств. Економічний простір : Збірник наукових праць. 2020. № 20/2. С. 88 245-249. 47. Сопко В. Методика визначення фінансового стану підприємства за даними баланс. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 12. С. 8-11. 48. Сугоняк О. А. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його оздоровлення. Фінанси. Право. 2011. № 3. С. 5-9. 49. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. Київ : Алерта, 2013. 485 с. 50. Таркуцяк А. О. Фінансовий аналіз. Київ : Вища школа, 2011. 204 с. 51. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз бізнесу : навч. посіб. Полтава : Інтер Графіка, 2004. 288 с. 52. Фінанси підприємств : підручник [3-тє вид., перероб. та доп.] / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Подд'єрьогін. Київ. : КНЕУ, 2006. 460 с. 53. Фінансова діяльність підприємства : підручник / [О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. Г. Орлов та ін.]. Київ : Либідь, 1998. 312 с. 54. Фокіна Н. П., Бокій В. І. Економічна безпека підприємства - найважливіша складова фінансової стійкості. Актуальні проблеми економіки. 2021. № 8. С.111-114. 55. Хлістунова Н. В. Фінансові ризики і платоспроможність підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 7. С. 63-68. 56. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 360 с. 57. Шиян Д. В. Комплексна оцінка фінансового стану галузей економіки. Фінансовий контроль. 2018. № 2. С. 54-62. 89